

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Quarta. De Syllogismo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

XXVIII.
Septima Re-
gula

Regula 7. est. Quidquid repugnat con-
sequenti repugnat antecedenti, non tamen quidquid
repugnat antecedenti repugnat consequenti. Prior
pars ex eo patet, Quia si aliquid repugnaret
consequenti quod non repugnaret antecedenti
aliquid everteret consequens quod non evertet
ret antecedens, sicq; in bona consequentia da-
retur antecedens verum & consequens falsum
quod fieri nequit, Ex parte hac hujus regulae
colligitur vulgare dialecticorum dictum, in bo-
na consequentia ex opposito contradictorio
consequentis inferitur contradictorium ante-
cedentis, Ut si haec est bona consequentia socra-
tes est lapis, ergo non est sensus particeps, licebit ita
concludere, Socrates est sensu particeps, ergo Socra-
tes non est lapis. Et sic de aliis. Posterior pars vel
ex hoc uno exemplo confirmatur, Hoc non esse
hominem repugnat antecedenti hujus consequentia,

hoc est homo, ergo est animal, & tamen non repu-
gnat consequenti (Bucephalus liquidem qui
non est homo, est animal) ergo non quidquid
repugnat antecedenti repugnat consequenti.

Regula 8. Est. Ex quocunq; sequitur an-
tecedens sequitur consequens, & quidquid sequitur ex
consequenti sequitur ex antecedenti verbi gratia si
haec est apta consequentia est animal, ergo est sub-
stantia, & ex homine sequitur animal, ex homi-
ne utiq; sequetur & concludetur substantia, Et
in hac regula fundatur Sorites. Omnes verò
potissimum in illo primo principio, quod non
possit dari in bona consequentia antecedens verum &
consequens falsum, sed si antecedens est verum
etiam consequens, maxime si bene notetur,
quod est impossibile semper esse falsum, contin-
gens posse esse verum, & necessarium semper
esse verum.

XXIX.
Octava Re-
gula.

DISPUTATIO IV. DE SYLLOGISMO.

Quasi omnia Quae hactenus tractavi ut plurimum ad primam & secundam men-
tis operationem spectant, videlicet ad apprehensionem simplicem, quae res aliqua sim-
plicitèr concipitur & apprehenditur sine affirmatione vel negatione; & iudicium quò
scilicet de re concepta & apprehensa aliquid affirmamus vel negamus, nunc accedendum
est ad ea examinanda quae ad tertiam mentis operationem, vel discursum spectant, quo
intellectus à cognitione unius ad cognitionem alterius progreditur unum ex alio inferen-
do, & sicut alia instrumenta tradita fuere supra ad apprehendendum & iudicandum, sic
pariter (nam & in illatione deceptio fieri potest) instrumentum aliquod tradendum est
quo intellectus certò dirigatur ad unum ex alio inferendum & legitime deducendum, &
quamvis in questione precedenti aliquid de discursu & argumentatione egerim, fuere ta-
men tantum explicatae illae species, quae tam Philosophis, quam Oratoribus communes esse
possunt, quare nunc de Syllogismo veluti Dialecticorum proprio Instrumento in hac Dispu-
tatione, tum ob materiae utilitatem, tum ob dignitatem, suscipiam aliquid pertractabo. sit
igitur

QUESTIO I.

Quid & quotuplex sit Syllogismus?

I.
Syllogismus
est sermocini-
atio.

Quamvis in questione precedenti aliquid de discursu & argumentatione egerim, fuere ta-
men tantum explicatae illae species, quae tam Philosophis, quam Oratoribus communes esse
possunt, quare nunc de Syllogismo veluti Dialecticorum proprio Instrumento in hac Dispu-
tatione, tum ob materiae utilitatem, tum ob dignitatem, suscipiam aliquid pertractabo. sit
igitur

immediatum & proximum quod est argumen-
tatio, cum ut supra dixi asseruerit Syllogismum
esse argumentationis speciem, adeoq; genus
proximum esset argumentatio, unde inferitur
etiam definitionem non esse omnino strictè es-
sentialem, quare autem Aristoteles per ly Oratio
Syllogismum definire voluerit esse mihi vide-
tur, quod definerit eum comparatione ad
sciendi modos & instrumenta quae sunt Oratio-
nes: Dicitur in qua quibusdam positis, id est in
qua quaedam propositiones praemittuntur ma-
jor scilicet & minor in figura & modo debite
dispositae, imò aliqui putant addendum esse ex
doctissimorum interpretatione Authorum po-
sitivè & concessivè, attamen ultima particula simpli-
citer in definitione necessaria non est, nec talis
interpretatio admittenda si Syllogismus secun-
dum se praecisè consideretur, ad quem non re-
quiritur ut praemissae concedantur: Additur
aliud quiddam ab eis quae posita sunt, per quam par-
ticulam intelligitur conclusio (sic etenim ap-
pellatur propositio quae in Syllogismo post pra-
missas cum nota illationis ponitur) quae debet
esse diversa à praemissis & ab eis necessariò illa-
ta, nam praemissae medio non carent, sed ex me-
dio & majori & minori extremitate constituun-
tur, bene tamen caret conclusio: Ponitur, ex ne-
cessitate accidit, id est quae necessariò sequitur &
necessa-

II.
definitur Syl-
logismus.

Dico I. Bene definitur Syllogismus: Quod sit
oratio, in qua quibusdam positis, aliud quippiam ab
eis quae posita sunt ex necessitate accidit, eo quod haec
sunt. Ita Aristoteles in terminis 1. Prior. 1. & 1. Top. 1.
Probatur declarando omnes ejus particulas.
Dicitur itaq; Oratio, quod locum generis habet
& convenit cum aliis differendi modis & sciendi
instrumentis, & excluduntur omnes voces &
termini simplices: Notandum tamen Aristotelem
non definire hic Syllogismum per genus

necessariò concluditur, unde necessitas hic non sumitur pro necessitate conjunctionis extremorum & rerum in se, seu consequentis, quasi semper deberet esse necessarium & non possit esse contingens, sed necessitas consequentiæ seu vis illationis, quòd denotat ultima particula ista, eò quòd hæc sunt, quòd nihil aliud significat quàm vi formæ. Incontra

III. **Arguitur** Hæc definitio non convenit omni & soli ergò bona non est: probatur ant. pro prima parte, Quia non competit Syllogismo hypothetico, Respondeo verum quidem esse quòd Syllogismi definitio data non sit universalis complectens omnes omninò species, adhuc tamen definitio bona, quia est definitio tantum Syllogismi simplicis, seu categorici, non verò hypothetici, ex mente & intentione Aristotelis. Verumtamen Respondeo, 2. dist. ant. probationis non competit Syllogismo hypothetico quantum ad ea in quibus specificè differunt, eonc. ant. quantum ad ea quæ generica sunt nego ant. & consequentiam. Itaq; licet in Syllogismo hypothetico plures quàm duæ Propositiones præmittantur, attamen adhuc debent tales Syllogismi hypothetici regulari per principia categorici & simplicis, in quantum scilicet etiam in eum potest & frequentèr resolvi debet. Sed proseguendo principale argumentum.

Instatur Probando ant. quoad alteram partem. Hæc definitio competit etiam argumentationi in quâ arguitur ab exponibilibus ad expositam, ergò probatur ant. Nam dicendo animal est homo, & nihil aliud ab animali est homo, ergò tantum animal est homo, hæc tota argumentatio competit Syllogismo ut patet eam examinanti, ergò R. negando ant. & etiam probationem, nam illi argumentationi non potest competere illa particula aliud ab his quæ posita sunt, nam in tali argumentatione consequens expositum non distinguitur ab illis ex quibus infertur, seu ut clarius dicam, exposita non distinguitur ab exponentibus quia illis correspondet idem conceptus in mente.

Urgetur Hinc sequeretur quod in argumentatione arguendo ab exponibilibus ad expositam committeretur petitio principii semper vitiosa, sed arguendo ab exponentibus ad expositam non est vitiosum, ergò. R. Non omnem petitionem principii, sed illam tantum quæ est noti per æq; notum, hic autem esto sit idem conceptus, non est tamen exposita æq; nota ac exponentes.

IV. **Ut ad alteram p. Progrediar** sciendum Syllogismum tripliciter dividi posse, vel ratione materiæ ex quâ, vel ratione formæ, vel ratione materiæ circa quam. Ratione materiæ ex quâ, (materia autem ex quâ proxima sunt propositiones, remota termini ut postea dicam) dividitur Syllogismus prima sui divisione in simplicem & hypotheticum, seu in categoricum & compositum; categoricum iterum in commune, expositivum, absolutum & modalem, &c. Ratione verò formæ dividitur in tres figuras apud Peripateticos, apud Medicos in quatuor de quò infrâ: qualibet figura verò iterum subdividitur variis modis. Ratione verò materiæ circa quam dividitur

Syllogismus in demonstrativum, topicum, seu probabilem, sophisticum, seu apparentem.

Syllogismus communis est qui constat medio aliisq; terminis communibus quales sunt omnes illi quos per modos in figuris recensabo, ita ut supervacaneum sit omnium, omninò explicationem adducere huc, cum res clara evadet ex sequentibus, & facile explicari plures possent ex notitia propositionum, eò quòd Syllogismi tales & tales ut plurimum vocentur, quia ex talibus & talibus fiunt propositionibus, verbi gratiâ Syllogismus Categoricus dicitur ideo talis, quia fit ex propositionibus Categoricis, & sic de cæteris, ut cuilibet ea debite consideranti liquet.

V. **Explicatur Syllogismus communis.**

Syllogismus Expositorius Ideò dicitur talis, quia rem ipsam sensibus exponere videtur, ob perspicuitatem & evidentiam quam habet, Est ejus terminus medius, seu argumentum est singulare singulariter acceptum ideoq; evidentissimè concludit, ex eo quòd ipsi perfectissimè conveniat regula illa *Quæcumq; sunt eadem inter se, &c.* quia nihil magis unum est & idem, quàm singulare, unde si terminus medius singularis non fuerit, non directè & perfectè concludet, prout iis contingit, qui non notant argumentantes per Syllogismos expositivos ut in Divinis, ut si quis diceret: *Essentia Divina est Pater, Essentia Divina est Filius, ergò Filius est Pater: item Pater non est Filius, Pater est Essentia, ergò Essentia Divina non est Filius, Ratio est, quia Essentia sicuti & Deus non sunt completè singulares, sed æquivalent communibus ex eo quòd tam essentia quàm Deus communicentur pluribus personis, ideo ad expositivum Syllogismum illi termini apti non sunt, ut autem adaptentur, quoniam perfectè singularizari non possunt, inde debet illis quis uti tanquam terminis communibus, verbi gratiâ dicendo: Quidquid est hic Deus est Pater, quidquid est hic Deus est Filius, ergò Filius est Pater, in quo Syllogismo tenet consequentia benè ratione formæ, sed præmissæ falsæ sunt. Possunt autem Syllogismi expositivi fieri tam in prima quàm secunda & tertia figura, Exemplum sit hoc pro prima figura ex præmissis affirmativis, *Augustinus est sapiens, hic homo est Augustinus, ergò hic homo est sapiens:* Ex una affirmativa & altera negativa in eadem figura colligitur singularis negativa, ut *Bernardus non dilexit inimicitias, hic mellifluus Doctor est Bernardus, Ergò hic mellifluus Doctor non dilexit inimicitias:* In secunda figura ex utraq; affirmativa sit hoc Exemplum, *Bernardus est mellifluus Doctor, hic homo est mellifluus Doctor, ergò hic homo est Bernardus:* Ex una negativa & altera affirmativa in eadem figura colligitur singularis negativa, *Bernardus non est Augustinus; Hic Doctor est Augustinus, ergò hic Doctor non est Bernardus:* item ex majori affirmante & minore negante, *Augustinus filius est Municipis Tagastensis, Bernardus non est filius Municipis Tagastensis, ergò Bernardus non est Augustinus:* In tertia figura ex utraq; affirmante sic concludes, *Franciscus est sapiens, Franciscus est pauper, ergò quidam pauper est sapiens:* Ex majore negante verò & minore affirmante sic particularem negantem inferes, *Epulo non est sapiens, Epulo est dives, ergò quidam dives non est sapiens.* Hinc in feres Syllogismum*

VI. **Syllogismus Expositorius.**

gismus expositivum alium esse affirmativum alium negativum, Regula pro Affirmativis est. *Quaecumq; uni & eidem sunt eadem, ipsa inter se sunt eadem*, pro negativis verò *Quaecumq; negantur de eodem tertio, illa negantur de se invicem*.

Notandum tamen, Magnam esse differentiam inter Syllogismum expositivum & inter Syllogismum exponibilem, hic est qui est compositus, seu constat ex una, vel pluribus exponibilibus propositionibus ut *Animal rationale tantum est homo, homo tantum est animal rationale, ergo homo tantum est risibile*.

VII.
Quid sit Syllogismus modalis?

Syllogismus Modalis. Est ille qui constat utraq; præmissa modali, vel saltem una, & potest fieri in quacunq; figura & secundum omnes quatuor modos videlicet de necessesse, possibili, contingenti, & impossibili, verbi gratia in prima figura, *Necessesse est omnem hominem esse animal, necessesse est omne rationale esse hominem, ergo necessesse est omne rationale esse animal*: in secunda figura, *Necessesse est nullum lapidem esse animal, ergo necessesse est nullum hominem esse lapidem*: In tertia, *Necessesse est omnem hominem esse animal, necessesse est omnem hominem esse substantiam, ergo necessesse est aliquam substantiam esse animal*; Syllogismus tamen modalis ille magis in usu est qui constat una modali præmissa & altera absoluta concluditq; efficacius, ut verbi gratia, *Omnem hominem currere est possibile, aliquid animal est homo, ergo aliquid animal currere est possibile*, quæ consequentia optima est, quia major propositio æquivaleret huic, *Omnis homo potest currere, cum quæ & minori efficitur Syllogismus in Darii*. Notandum autem quod quemadmodum in propositionibus modalibus earumq; conversione modus non numeratur inter terminos, videlicet inter prædicata & subjecta, ita in Syllogismis pariter non numeratur inter terminos scilicet inter majorem & minorem extremitatem ac medium, unde etiam in hac Syllogismi specie non debent esse plures quam tres termini, facilius tamen plures irreperere possunt ex eo quod major fit in illis occasio, quare vigilans oculus in eis habendus est. Habet etiam hic Syllogismus nonnullas speciales regulas quas aliqui ad prolixum extendunt numerum, quia tamen omnis prolixitas superflua odiosa est, ideo tres principaliores tantum huc adferam. Prima itaq; est in Syllogismo modali confecto in quacunq; figura, si ambæ præmissæ modales sunt, necessesse est quoq; quod conclusio sit modalis, aut saltem talis ut modalis fieri & esse possit, ratio est, quia consimiles propositiones consimilem conclusionem inferunt, si verò una tantum sit modalis, necessesse non est ut conclusio quoq; sit modalis. Secunda Regula est quod in quacunq; figura, si utraq; præmissa fuerit de necessesse, quod conclusio etiam sequatur de necessesse, Ratio est illa Regula generalis infra danda *Dicti de omni & nullo*, si enim prædicatum necessario inest omni medio, & medium necessario inest omni subjecto, prædicatum quoq; necessario inest omni subjecto. Tertia deniq; est quod ex utraq; contingenti in secunda figura non bene concluditur ut patet sic arguendo, *Contingit nullum risibile ambulare, contingit omnem hominem ambulare, ergo contingit nullum hominem esse risibilem*.

Inter Syllogismos Categoricalis VIII.
Explicatur Syllogismus ex obliquo.
recensentur etiam illi qui vulgò vocantur Syllogismi ex obliquis, de quibus etiam aliquid breviter agam, Est itaq; Syllogismus ex obliquis ille cuius præmissæ ambæ simul, aut una sola constant ex terminis obliquis, ut si dicas: *Omnis potestas est a Deo, regnum est potestas, ergo regnum est a Deo*, ut autem talis Syllogismus bene concludat qui aliquando deceptorius est, sequentes sunt Regule notandæ, Prima in modis affirmativè concludentibus, si una tantum propositio fuerit ex obliquis tunc sequitur bene conclusio ex obliquo, dummodo hæc duo observes, videlicet ut una extremitas obliqua in antecedente sit obliqua in consequente; alterum ut cum medium fuerit obliquum in una propositione, extremitas alterius propositionis sit obliquum in conclusione, ut *Omnis virtus est honestas, in omni probo est virtus, ergo in omni probo est honestas*, & pro observatione secunda: *Omne vitium est malum, quædam appetitio est vitium, ergo quædam appetitio est mala*; Secunda in modis negativè concludentibus, si affirmativa propositio fuerit ex obliquo tantum, nulla sequitur conclusio, si ex rectis, si ex obliquis, si verò sola negativa fuerit ex obliquo, sequetur conclusio ex obliquo, dummodo eadem prænotata supra animadvertitis, verbi gratia hic discursus nihil concludit, *Nullus sol est animal, Omnis equus est a sole, ergo nullus equus est animal, vel ab animalis*, hic verò concludit, *Nullum vitium est a Deo, omnis acceptio personarum est vitium, ergo nulla personarum acceptio est a Deo*. Tertia in modis affirmativè concludentibus si ambæ propositiones fuerint ex medio obliquo, aut utraq; ex extremitatibus obliquis nulla sequitur conclusio, si ex rectis, si ex obliquo, ut patet in his discursibus, *Cuicumq; homini inest intellectus, cuicumq; homini inest sensus, ergo sensus est intellectus*: *Omnis regis est distribuere officia, Parasitus est Regis, ergo Parasitus est distribuere officia*: *Omnis locutio est a lingua, Omnis locutio est a gusture, ergo gustur est lingua, vel lingua est gustur*. Quarta in modis negativè concludentibus si ambæ præmissæ fuerint ex medio obliquo, aut utraq; ex obliqua extremitate efficitur conclusio ex rectis, ut si dicas: *Nullum iustum est contemnere pericula mortis, Cujusdam virtutis est contemnere pericula mortis, ergo quædam virtutis est iustitia*. Et quamvis Regule istæ bonæ sint, optima tamen videtur esse quam tradit Aristoteles I. prio. c. 37. scilicet ut propositiones talium syllogismorum ex obliquis, reducantur ad propositiones ex rectis, immutato earum sensu, quo facto facile erit concludere num Syllogismus ex obliquis aptè & bene concludat, ut autem taliter reducas, duplex potissimum est via, videlicet ut loco casus obliqui ponatur casus rectus, mutata aliquantulum reliqua oratione, verbi gratia in hoc Syllogismo, *Omni calori contrarium est frigus, quædam qualitas est calor, ergo eisdem qualitati contrarium est frigus*, si primam propositionem sic mutes, vel dicendo, *Omnis calor habet contrarium frigus, vel calor & frigus sunt contraria, quædam qualitas est calor, ergo quædam qualitas habet contrarium frigus*; Altera via est ut ex sensu colligatur & eliciatur rectus casus alterius nominis cui adjungatur idem obliquus;

liquus; ut sic primum Syllogismum supra positum, *Omni potestas est à Deo*, hoc modo reducatur, *Omni potestas est donum à Deo*, vel *donum Dei*, *Regnum est potestas*, ergo *Regnum est donum à Deo*, vel ergo *regnum est donum Dei*, quod faciendo facile colliges bonitatem Syllogismi ex obliquis.

Restat nunc agere De Syllogismo

hypothetico, qui ille est, qui constat ex propositionibus hypotheticis, vel saltè aliqua hypothetica tanquam principali & altera simplici, Et quia propositiones hypotheticæ triplices sunt, hinc quoque triplex est Syllogismus hypotheticus, scilicet conditionalis, disjunctivus & copulativus; Exemplum primi fit hic Syllogismus, *Si Socrates est virtute præditus est laude dignus, si est iustus est virtute præditus ergo si est iustus est laude dignus*, si omnes propositiones constiter esse hypotheticas dicitur Syllogismus hypotheticus ex toto, sin verò non sunt dicitur talis ex parte, uterque tamen quatuor modis fieri potest, primò, si tam antecedens quam consequens affirmet, ut *si es homo es animal, si es logicus es homo*, ergo *si es logicus es animal*; Secundò si tam antecedens quam consequens neget ut *si non studes non es sapiens, si vagaris non studes, ergo si vagaris non es sapiens*; Tertiò si antecedens neget & consequens affirmet, ut *si Gabriel non est corpus est spiritus, si Gabriel est angelus non est corpus, ergo si Gabriel est angelus est spiritus*, Quarto quando antecedens affirmat & consequens negat, ut *si es homo, non es brutum, si es logicus, es homo, ergo si es logicus, non es brutum*.

Syllogismus disjunctivus est qui constat ex propositionibus disjunctivis, ejus sunt præcipue duo modi, unus à sufficienti partium enumeratione cum destructione unius, vel plurium partium, ut tandem aliqua pars quæ scilicet remanet affirmetur & adstruatur, ut *vel es calidus, vel tepidus, vel frigidus, vel non es calidus, nec tepidus, ergo es frigidus*. Alter modus est quando Syllogismus constat ex talibus propositionibus inter se oppositis quæ non sunt natæ de eodem verificari, tunc enim bona fit argumentatio ab unius affirmatione ad alterius negationem, ut *numerus vel est par, vel est impar, sed est par, ergo non est impar*, isti duo modi facile reducuntur ad Syllogismum categoricum quem semper in se includunt implicitè, ut verbi gratiâ secundus sic potest reduci: *Opposita de se invicem verificari non possunt, sed par & impar sunt opposita circa numerum, ergo de eodem numero verificari non possunt, si ergo aliquis numerus est par non potest esse impar*. Huc spectat argumentatio ex dilemmate.

Syllogismus Copulativus est qui constat ex propositionibus copulativis, ut *Omni equus & omni homo currit, Bucephalus est equus, & Socrates est homo, ergo Bucephalus & Socrates currunt*, qui Syllogismus continet duos categoricos in Darii, ad quem spectant generatim omnes qui fiunt ex propositionibus complexis, ut sunt argumentationes à pari. verbi gratiâ *sicut se habent duo ad quatuor, ita se habent quinque ad decem, sed duo sunt pars dimidia quaternarii, ergo quinque sunt pars dimidia denarii*. Hi tamen Syllogismi non habent ut immediatè concludant ratione debitæ dispositionis & aliarum Regularum Syllogisticarum, sed solum mediatè

in quantum unum vel plures Syllogismos categoricos includunt, & ad eos reducuntur, idè superfedeo fulius de iis agere; De Syllogismis verò demonstrativo, topico & sophistico inferius redibit sermo.

QUÆSTIO II.

De materia & forma Syllogismorum.

Ante Resolutionem Notandum

Syllogismum esse quoddam compositum rationis ad minus, & sic aequaliter rationem compositi participat, quodlibet autem compositum materiam & formam tanquam partes constituentes exigit, hinc est quòd post indagacionem naturæ Syllogismi ejus quoque partes constituentes examinandas assumam, Itaque non agimus hinc de materia Syllogismi circa quam, sed de materia ex qua, quæ in quolibet Syllogismo duplex est, scilicet proxima & remota; Proxima sunt ipsæ propositiones ex quibus Syllogismus conficitur, & idè proxima materia dicuntur quia proximè ad confectiõnem Syllogismi concurrunt; Alia est remota & sunt termini, qui idè hoc nomine compellantur, quia non immediatè, sed mediantibus propositionibus ad constituendum Syllogismum concurrunt, Et quia in Syllogismo non debent esse plures quàm tres propositiones, ita etiam non requiruntur ad Syllogismum plures quàm tres termini, ex quibus tres illas propositiones fieri necesse est, ut autem fiant tres propositiones ex tribus terminis erit omninò necessarium ut quilibet bis repetatur, ratio est, quia vis cujusque Syllogismi benè concludentis in eo consistit, quòd inferatur unum connexum cum alio tanquam prædicatum & subjectum in conclusione, quia illa erant in præmissis connexa uni tertio itaque primò connectitur unum extremum cum tertio & est una propositio, postea convertitur alterum extremum cum illo eodè tertio & est altera propositio, & si deprehenditur quòd benè majus & minus extremum uniantur cum tertio, tandem inferuntur ipsa in conclusione unita inter se, verbi gratiâ in hoc exemplo, *Omne animal est vivens, omni homo est animal, ergo omni homo est vivens*, in quo tres termini sunt, *Animal, vivens, & homo*, ex quibus totus iste Syllogismus conficitur, & quia *ly vivens* & tò *homo* deprehenduntur aptè unita cum *animali* primis propositionibus, idè in conclusione inferuntur unita inter se. Notandum autem quòd illud tertium cum quo in præmissis quodlibet extremum uniri debet vocetur *medius terminus*, cujus est quòd nunquam ingrediatur conclusionem, benè tamen majus & minus extremum, dicitur autem *majus extremum* ille terminus qui connectitur cum medio termino in majori, ut in Syllogismo dato *Animal* est *medius terminus*, quia tam in majori quam minori repetitur, & conclusionem non ingreditur, *vivens* verò est *majus extremum*, seu *major extremitas*, ut aliis placet: ille verò terminus qui connectitur cum medio termino in minori propositione dicitur *minus extremum*, seu *extremitas minor*, estque in Syllogismo dato tò *homo*, unde *homo & vivens* etiam ingrediuntur conclusionem. Aliquibus hæc compellationes majoris & minoris extremitatis non placent, sed putant quòd illa sit major

I. Materia Syllogismi est duplex, proxima & remota.

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

IX

X

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XXI

XXII

XXIII

XXIV

XXV

XXVI

XXVII

XXVIII

XXIX

XXX

XXXI

XXXII

XXXIII

XXXIV

XXXV

XXXVI

XXXVII

XXXVIII

XXXIX

XL

XLI

XLII

XLIII

XLIV

XLV

XLVI

XLVII

XLVIII

XLIX

L

LXI

LXII

LXIII

LXIV

LXV

LXVI

LXVII

LXVIII

LXIX

LXX

LXXI

LXXII

LXXIII

LXXIV

LXXV

LXXVI

LXXVII

LXXVIII

LXXIX

LXXX

LXXXI

LXXXII

extremitas quæ sub se habet medium, seu quando terminus est prædicatum de medio, sive postea præ- seu postponatur fundantq; se in aliqua autoritate Aristotelis I. prior. cap. 5. dicentis majorem extremitatem esse sub qua est medium, scilicet subiectum, attamen Aristoteles in textu illo non loquitur de alia extremitate, quam quæ est in prima figura, & quod sic ejus mens sit tum ex contextu patet, tum quia aliàs in secunda & tertia figura non posset assignari major, vel minor extremitas, quia in una medium semper subjicitur in altera verò bis prædicatur.

II.
Forma Syllogismi est ratio propter quam unum ex alio insertur, talisq; ratio duplex est, duplicem constituens formam duplici materiae Syllogismi correspondentem Proximam scilicet & remotam, forma remota est, quæ versatur ad disponendam & ordinandam materiam remotam, & vocatur figura, quæ defini potest, Quod sit debita & apta dispositio propositionum in debita & apta quantitate & qualitate, scilicet ut omnes sint particulares, sed universales aliquæ, nec omnes negativæ, sed etiam sint aliquæ affirmativæ.

Forma Syllogismi Est ratio illa propter quam unum ex alio insertur, talisq; ratio duplex est, duplicem constituens formam duplici materiae Syllogismi correspondentem Proximam scilicet & remotam, forma remota est, quæ versatur ad disponendam & ordinandam materiam remotam, & vocatur figura, quæ defini potest, Quod sit debita & apta dispositio propositionum in debita & apta quantitate & qualitate, scilicet ut omnes sint particulares, sed universales aliquæ, nec omnes negativæ, sed etiam sint aliquæ affirmativæ.

III.
Figura Syllogismi est triplex.

Figura Syllogismi ex Aristotele I. prio. Triplex est, Prima, medius terminus semel subjicitur & semel prædicatur; Secunda quando medius terminus in utraq; præmissa prædicatur, & tertia quando medius terminus in utraq; præmissa subjicitur: quæ ad captum faciliorem hoc carmine exprimentur *Sub Præ prima, bis præ secunda, tertia bis sub*, Cujus sensus est, quod medius terminus in prima figura debeat esse subiectum & prædicatum, in secunda bis prædicatum, in tertia bis subiectum. Secundum Galenum verò sunt quatuor figurae, nam putat distinctas figuras constitui per hoc, quod scilicet medius terminus in majori subjiciatur & in minori prædicetur, & quod in majori prædicetur, in minori subjiciatur, quod utrumq; Aristoteles comprehendit sub prima figura, scilicet Sub, Præ, parum curando an in majori subjiciatur, & in minori prædicetur & contra, hinc quia istæ duæ combinationes terminorum, ex quibus oritur multiplicitas figurarum non sunt essentialiter diverstæ, idè simpliciter à Peripateticis rejicitur, non quidem tanquam falsa & deceptoria, sed tanquam supervacanea coincidens cum prima Aristotelis.

IV.
Modi Syllogismorum vari.

Modus Syllogismi in qualibet figura multiplex esse potest, secundum multiplicem variationem quantitatis & qualitatis propositionum, sive postea apti sunt ad concludendum, seu inepti, ita quod decies sexties in qualibet figura modus variari possit, Ratio est, quia in omni figura, vel utraq; præmissa est universalis, vel utraq; particularis, vel major univer-

salis & minor particularis, vel major particularis & minor universalis, quæ variationes se habent penes quantitatem tantum, secundum qualitatem iterum toties variari potest, quia vel ambæ possunt esse affirmativæ, vel ambæ negativæ, vel major affirmativa & minor negativa, vel major negativa & minor affirmativa, & iterum affirmativas & negativas, universalibus & particularibus combinando denum resultabant octo modi, & sic in universum sexdecim modi darentur in qualibet figura, verumtamen quia plures ex iis inutiles sunt ad concludendum idè à Philosophis novendecim tantum tanquam utiles ad concludendum assumuntur, cum alioquin in universum essent quadraginta octo distincti modi. Ex illis verò unde viginti, sex spectant ad tertiam figuram, quatuor ad secundam, & novem ad primam, quorum primi quatuor directè concludunt, alii quinque, indirectè, ille autem modus dicitur indirectè concludere in cujus conclusione major extremitas prædicatur de minori, contra verò ille concludit indirectè in cujus conclusione minor extremitas prædicatur de majori, Omnes modi utiles Syllogismorum sequentibus versibus comprehenduntur.

Barbara, Celarent, Darii, Ferio, Baralip-ton, Celantes, Dabitis, Fapesmo, Frisefomorum, Casare, Camestres, Festino, Baroco, Darapti,

Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo, Ferison.

Ubi Notandum Primos duos versus exprimere modos primæ figuræ, dictiones quatuor priores modos directè concludentes à Baralip-ton verò usque ad Frisefomorum inclusivè utrumq; modos indirectè concludentes; Casare, Camestres, Festino, Baroco, denotant modos secundæ figuræ, reliqua verò vocabula sex modos tertiæ figuræ: Notandum ulterius in qualibet dictione primam syllabam denotare majorem propositionem, secundam minorem, & tertia conclusionem, quod si contingat in aliqua plures quam tres reperiri syllabas, non est cor apponendum, quia tale additamentum solum factum est metri gratia, & hoc solum accidit in Baralip-ton & Frisefomorum? Item revocandæ sunt significationes vocalium A. E. I. O. quas supra attuli agendo de propositionibus, A scilicet, significare universalem affirmativam, E universalem negativam, I particularem affirmativam, & O particularem negativam, unde quia in Barbara reperiuntur tria A denotat Syllogismum in hoc modo factum debere consistere tribus propositionibus universalibus affirmativis, Quia autem in Celarent reperiuntur E. A. & E. denotatur Syllogismum factum in isto modo debere consistere majore universalis negativa, & conclusionem universalis negativa, & sic de cæteris discurre, res enim ex dictis satis clara videtur ut superfluum sit omnes modos & eorum dictiones sic speciatim explicare, unde Tyronum commoditati consulendo pro singulis modis cujuslibet figuræ exempla addenda duxi.

Exem-

Exempla pro quatuor modis 1. Figuræ directè concludentibus.

BAR	Omne bonum est expetendum.	Omne animal est substantia,
BA	Omni virtus est bona,	Omnis homo est animal,
RA	Ergò omni virtus est expetenda.	Ergò omnis homo est substantia.
CE	Nullum bonum est fugiendum,	Nullus lapis est animal,
LA	Omni virtus est bona,	Omnis Adamas est lapis,
RENT	Ergò nulla virtus est fugienda.	Ergò nullus Adamas est Animal.
DA	Omne vitium fugiendum est,	Omnis homo est rationalis,
RI	Aliqua consuetudo est vitium,	Aliquod animal est homo,
I	Ergò aliqua consuetudo est fugienda.	Ergò aliquod animal est rationale,
FE	Nullus timidus est felix,	Nullus spiritus est corpus,
RI	Quidam dives est timidus,	Aliqua substantia est spiritus,
O	Ergò quidam dives non est felix.	Ergò aliqua substantia non est corpus.

Exempla pro quinque modis ejusdem Figuræ indirectè concludentibus.

BA	Omne animal est substantia,	Omne rationale est intellectivum,
RA	Omnis homo est animal,	Omnis homo est rationalis,
LIPTON	Ergò quædam substantia est homo.	Ergò quoddam intellectivum est homo.
CE	Nullum animal est lapis,	Nullus fortis est timidus,
LAN	Omnis homo est animal,	Omnis sapiens est fortis,
TES	Ergò nullus lapis est homo.	Ergò nullus timidus est sapiens.
DA	Omne bonum est expetendum,	Omnis leo est animal,
BI	Quidam labor est bonus,	Aliquod rugibile est leo,
TIS	Ergò quoddam expetendum est labor.	Ergò aliquod rugibile est animal.
FA	Omne animal est corpus,	Omne intellectuale est substantia,
PES	Nullum elementum est animal,	Nullus lapis est intellectivus,
MO	Ergò aliquod corpus non est elementum.	Ergò aliqua substantia non est lapis.
FRI	Quædam arbor est vivens,	Aliquis homo est Philosophus,
SE	Nullum animal est arbor.	Nullus lapis est homo.
SO	Ergò quoddam vivens non est animal.	Ergò aliquis Philosophus non est lapis.

morum.

Exempla pro quatuor modis 2. Figuræ.

CE	Nullus equus est risibilis,	Nullum lignum est animal,
SA	Omnis homo est risibilis,	Omnis leo est animal,
RE	Ergò nullus homo est equus.	Ergò nullus leo est lignum,
CA	Omnis diligens iniqui odit animam suam.	Omnis homo est animal,
MES	Nullus justus odit animam suam,	Nullum lignum est animal,
TRES	Ergò nullus justus diligit iniquitatem.	Ergò nullum lignum est homo.
FES	Nullus lapis est animal,	Nullum vitium placet Deo,
TI	Aliquis homo est animal.	Aliqua animi submissio placet Deo,
NO	Ergò aliquis homo non est lapis.	Ergò aliqua animi submissio non est vitium.
BA	Omne animal est vivens,	Omnis prudens prospicit futura,
RO	Aliqua aqua non est vivens,	Aliquis dives non prospicit futura,
CO	Ergò aliqua aqua non est animal.	Ergò quidam dives non est prudens.

Exempla pro sex modis 3. Figuræ.

DA	Omne animal est sentiens,	Omnis homo est animal,
RAP	Omne animal est corpus,	Omnis homo est risibilis,
TI	Ergò aliquod corpus est sentiens.	Ergò aliquod risibile est animal.
FE	Nullus homo est planta,	Nulla planta est sensitiva,
LAP	Omnis homo est rationalis,	Omnis planta est arbor,
TON	Ergò aliquod rationale non est planta,	Ergò aliqua arbor non est sensitiva.
DI	Aliquis lapis est viridis,	Aliquis equus est hinnibilis,
SA	Omnis lapis est corpus,	Omnis equus est vivens,
MIS	Ergò aliquod corpus est viride.	Ergò aliquod vivens est hinnibile.
DA	Omnis avarus est miser,	Omne animal est substantia,
TI	Quidam avarus est dives,	Aliquod animal est corpus vivens,
SI	Ergò quidam dives est miser.	Ergò aliquod corpus vivens est substantia.

BO
CAR
DO
FE
RI
SON

Quoddam animal non habet sanguinem,
Omne animal est vivens,
Ergo aliquod vivens non habet sanguinem.
Nullus sapiens est miser,
Aliquis sapiens est pauper.
Ergo aliquis pauper non est miser.

Aliqua planta non est lapis,
Omnis planta est vivens,
Ergo aliquod vivens non est lapis.
Nullus spiritus est corpus,
Aliquis spiritus est anima,
Ergo aliqua anima non est corpus.

QUÆSTIO III.

De Regulis generalibus Syllogismorum & particularibus conjunctis, Figura.

I. Duo potissima sunt Principia

I. Duo sunt principia ex quibus deducuntur Regulae Syllogismorum.

Ex quibus omnes deducuntur Regulae Syllogismorum; Primum est generalissimum pro quocumque Syllogismo etiam expositorio scilicet, Quæcumque sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se; Et quorum unum est idem cum tertio, cum quo alterum non est idem, non possunt esse eadem inter se: hoc principium quoad primam partem regulat omnes Syllogismos affirmativos, quoad secundam omnes negativos, ita ut omnis structura Syllogistica in eo fundetur, verbi gratia proposita quæstione an, anima sit immortalis? Ad cognoscendum, an hi termini sint inter se connexi, prius videre debeo quas habeat proprietates & prædicata, ubi invenio ipsam esse incorpoream, quo invento debeo videre an incorporeū habeat connexionem cum immortalis, & si sic, tunc statim possum inferre, quod quandoquidem immortalis & anima sunt cum incorporeo connexa, quod etiam inter se connectantur, si verò corporeum non esset cum immortalis connexum, tunc statim negativè esset concludendum, nam veluti ex connexionem illorum terminorum cum medio sequitur esse connexos inter se, ita ex affirmatione unius extremi cum medio & negatione alterius sequitur non esse extremitates tales connexas inter se.

II. Secundum est dici de omni & dici de nullo.

Alterum Principium Est dici de omni, & dici de nullo, quod non est tam universale sicut primum, nam non sufficit ad regulandos Syllogismos expositorios, sed tantum illos quorum medium est terminus communis, nam huic tantum applicari possunt signa Omnis Nullus; Hoc principium quoad primam partem valet pro regulandis Syllogismis affirmativis, estque ejus sensus talis. Quod quid universaliter prædicatur de subiecto, dicitur quoque de quovis contento sub illo, ut si substantia universaliter prædicatur de animali, & omnis homo continetur sub animali, de omni homine quoque prædicabitur substantia: Secunda pars regulat Syllogismos negativos, & est ejus sensus, quod quidquid universaliter negatur de subiecto negatur quoque de quovis contento sub illo, ut quia universaliter negatur de lapide habere vitam, negatur quoque de marmore, vel silice, quia sub lapide continentur, si negatur vita rationalis universaliter plantis, negabitur quoque frutici, arbori utpotè contentis sub planta, & sic de cæteris. Ex his duobus principiis sequentes colliguntur Regulae omnibus Syllogismis communes.

III. Non debet constare nisi tribus terminis.

Regula prima est, Syllogismus non debet constare nisi tribus terminis, sive expressè, sive æquivalenter, unde non valet iste Syllogismus, Omnis canis latrat, Sydus est canis, ergo Sydus latrat, quia Canis aliter in majori propositione sumitur, aliter in minori & sic æquivalet duobus terminis.

Secunda est Terminos non debere immutari, sed eodem modo sine variatione repetendos esse quo antea prolati fuerant, unde non valet iste Syllogismus, Omnis quantitas lata est superficies, linea est quantitas, ergo linea est superficies, quia in minori omittitur ly lata quod positum erat in majori, & ideo statim variat totum sensum & combinationem adeoque nil concludit.

IV. Termini non debent mutari.

Tertia est, Quod termini in omnibus propositionibus servent eandem suppositionem secundam ampliationem, restrictionem, &c. quare nihil concluditur hoc argumento, Animal est genus, homo est animal, ergo homo est genus, nam in prima præmissa animal sumitur secundo intentionaliter, prout abstrahit ab omnibus suis inferioribus præcis, in minori verò sumitur formaliter & pro suo significato.

V. Debet semper eodem modo supponere.

Quarta est, Quod medium nunquam ingrediatur conclusionem; Hinc non valet argumentatio ista: Omne animal est substantia, aliquis homo est animal, ergo aliquod animal est substantia, Quia quilibet terminus non debet in syllogismo poni nisi bis, adeoque cum medius terminus bis ponatur in præmissis non debet poni in conclusione tertio, & consequenter ratio medii termini qui ideo bis in præmissis ponitur ut ex connexionem quam habent extrema cum illo, in conclusione inferantur connexa inter se. Quare licet in dato Syllogismo conclusio teneat & vera sit, non tamè sequitur nisi vi materiæ, non verò vi formæ, quod si verò deprehenderetur aliquis qui videretur concludere vi formæ ut est iste, Omnis homo est animal, homo est homo, ergo homo est animal, ubi homo medius terminus conclusionem ingrediatur, tunc dicendum quod in hoc & simili Syllogismo medium ingrediatur conclusionem, non ut medium, sed ut extremum.

VI. Medium non debet ingredi conclusionem.

Quinta est, Quod medius terminus in majori, vel minori distribui debeat, id est, quod debeat universaliter accipi pro omni re pro qua accipi potest, unde pessimus est iste Syllogismus; Aliquod animal est rationale, Omnis equus est animal, ergo omnis equus est rationalis, quia Animal quod est medius terminus nec in majori, nec minori distribuitur sufficienter, Notandum autem non sufficere quamcumque distributionem, sed debet completè distribui, Hinc pessimus est iste Syllogismus, Omne animal fuit in arca Noë, Bucccephalus est animal, ergo Bucccephalus fuit in arca Noë, quia licet major sumatur distributive pro omnibus speciebus non tamè sumitur distributive pro omnibus individuis, adeoque non sufficienter distribuitur quia non sumitur pro omni re pro qua accipi potest. Quomodo autem medius terminus in secunda figura distribuat videtur esse difficultas, quia in illa semper est prædicatum, quod nunquam notatur in sententia Aristotelis signo universalis; At tamè respondeo quod medius terminus in hac figura distribuat per negationem quæ

VII. Medius terminus debet distribui.

quæ negat copulam verbi, unde quia in hac figura semper aliqua ex præmissis est negativa, semper etiam medius terminus distribuitur, verbi gratia in hac propositione, lapis non est animal, ita sensus eius est, lapis non est hoc animal, nec illud, nec istud, nec ullum aliud, & sic de cæteris.

VIII. *Præmissa in syllogismo non distribuitur nisi in conclusionem.*

Sexta est, Quod nullus terminus qui non fuerit distributus in præmissis distribuatur in conclusione. Hinc pessimus est Syllogismus iste, *Omne animal est sensus capax, omne animal est substantia, ergo omnis substantia est sensus capax*, quia *ly substantia* quod non distribuitur in minori, seu quod non universaliter accipitur distribuitur & accipitur universaliter in conclusione: Et hæc est ratio, quod nec *Darapti*, nec *Felapton*, nec illi duo modi indirecte concludentes *Baralipon* & *Kepeino* universalem habeant conclusionem, licet contentent præmissis universalibus, nam si universalem conclusionem inferres, faceres argumentum à termino non distributo ad terminum distributum, ut facile consideranti patebit.

IX. *Præmissa in syllogismo non distribuitur nisi in conclusionem.*

Septima est, Ut quotiescunq; una ex præmissis est negativa, quod conclusio quodammodo negativa esse debeat, & quoties aliqua est particularis ut etiam conclusio sit particularis; Ratio huius Regule est, quia conclusio sequitur semper debiliorem partem suæ causæ, adeoq; quia negativa debilior est affirmativa, & particularis universalis, hinc si præcat negativa, si particularis, etiam talis ut sit conclusio necesse est, unde si in Syllogismo altera propositio est negativa & altera particularis, conclusio erit simul negativa & particularis.

X. *Præmissa in syllogismo non distribuitur nisi in conclusionem.*

Octava est, Quod ex duabus particularibus præmissis nihil concludatur quomodocunq; sint ordinata & disposita quoad affirmationem & negationem, unde pessime concludit hic Syllogismus, *Aliquod animal est homo, aliquis equus est animal, ergo aliquis equus est homo.* Notandum tamen hanc non esse ita universalem ut comprehendat etiam Syllogismum expositivum, in quo ex puris particularibus sequitur conclusio particularis, ex eò quia ejus terminus est completè distributus unde regula ista tenet in aliis Syllogismis quorum medius terminus communis est, adeoq; nequit in particularibus præmissis distribui, consequenter nec potest aliquid concludere, subintelligit semper vi formæ, quia vi materiæ dubium non est quin aliquando concludat, ut patet in hoc Syllogismo, *Aliquod animal est substantia, aliquis homo est animal, ergo aliquis homo est substantia.* Advertendum etiam est ex propositionibus hypotheticis, & itis quæ videntur esse particulares, cum æquivalent universalibus posse conclusionem particularem ex particularibus, ut contingit in hoc Syllogismo: *Si aliquis homo currit aliquod animal movet pedes, sed aliquis homo currit, ergo aliquod animal movet pedes*, unde ista regula universalis tantum est pro Syllogismis categoricis, non verò hypotheticis.

XI. *Præmissa in syllogismo non distribuitur nisi in conclusionem.*

Nona est, Quod si utraq; præmissa negativa fuerit, nihil ex eis sequitur, Quare conclusio ista non valet, Nullus homo est irrationalis, nullus equus est homo, ergo nullus equus est irrationalis, notandum tamen vi materiæ posse aliquid sequi, & etiam istam regulam valere pro solis Syllogismis

gignis categoricis prout supra dixi in proxima regula, non verò de hypotheticis. Et hæc de regulis Syllogismorum in communi, nunc ad particulares.

Pro prima Figura Duæ assignantur

XII.

Pro prima Figura sunt duæ particularis Regule.

Regula, Prima est quod in hac Figura quilibet Syllogismus factus ut directè concludat, debeat major esse universalis, & ratio est, quia si particularis esset major, jam non distribueretur medius terminus, non in majori, quia particularis esset, nec in minori, quia tunc medius terminus prædicatur, & sit universalis affirmativa non poterit distribui contra datam regulam quintam. Secunda Regula est, Quod in hac Figura minor nunquam sit negativa, sed semper affirmativa, & huius Regule ratio est, quia alioquin in conclusione distribueretur aliquis terminus qui non esset distributus in præmissis, & sic esset argumentatio à termino non distributo ad distributum, contra regulam sextam. Notandum autem utramq; regulam datam esse pro Syllogismis directè concludentibus, quia in illis qui indirectè concludunt aliquando major potest esse particularis & minor negativa, quod si adhuc aliquis Syllogismus directè concluderet, cujus tamen major particularis esset id non eveniret vi formæ, sed vi materiæ, quia si vi formæ, id deberet etiam in quolibet contingere quod tamen falsum est ut patet in hoc Syllogismo, *Aliquod animal est irrationale, Omnis homo est animal, ergo aliquis homo est irrationale.* Hæc duæ Regule hoc comprehendunt verfu:

Sit minor affirmans, nec major sit specialis.

Pro secunda Figura, Duæ similiter

XIII.

similiter pro secunda.

assignantur Regule: prima est quod in hac figura ex puris affirmativis nil sequatur, ratio est, quia cum amba sint affirmativæ medium non distribueretur eò quod in utraq; præmissa sit prædicatum, unde falsus est Syllogismus, *Omnis homo est substantia, omnis equus est substantia, ergo omnis equus est homo.* Secunda Regula est, Quod in hac figura ex majori particulari nihil sequatur, ratio est, quia tunc procederetur à majori extremo non distributo ad idem in conclusione distributum, ut si dicas: *Aliquod vivens non est sensitivum, omnis equus est sensitivus, ergo aliquis equus non est vivens, vivens enim in majori non sumitur generaliter & universaliter pro omni viventi, sed pro aliquo tantum, & in conclusione sumitur universaliter; hæc regulæ sequenti exprimantur carmine.*

Una negans præcat, nec major sit specialis.

Pro tertia Figura Duæ sunt etiam

XIV.

sicut & pro tertia.

speciales Regule sicut in præcedentibus. Prima est, quod ex minori negativa nihil concludatur, ratio est, quia alioquin procederetur à prædicato majoris non distributo ad ipsum in conclusione distributum, ut: *Omne animal est vivens, Nullum animal est planta, ergo aliqua planta non est vivens.* Secunda quod Conclusio debeat esse particularis, quia aliàs progredederetur à minori extremo non distributo ad idem distributum in conclusione, ut si dicas: *Omnis equus est hinnibilis, Omnis equus est sapiens, ergo omne sapiens est hinnibile,* in quo sapiens non distribuitur in minori, cum tamen sit distributum in conclusione in qua est

subiectum. Ultraq; hæc regula in isto continetur carmine.

Sit minor affirmans, Conclusio sit specialis.

QUÆSTIO IV.

De Reductione Ostensiva Syllogismorum.

I. Explicatur quid sit reductio Syllogismorum.

Per reductionem impræsentiarum aliud intelligo nihil, quam viam aliquam & modum quo demonstratur consequentia alicujus Syllogismi ex evidentia alterius Syllogismi, nam ex omnibus undeviginti supra recensitis modis non nisi quatuor primi sunt perfecti, reliqui omnes vocantur etiam ab Aristotele imperfecti, non quidem dicuntur ea ratione imperfecti quâ enthymema dicitur imperfectus Syllogismus, sed idè quia una re aut pluribus indigent ut eorum concludendi necessitas appareat, & tales sunt posteriores quindecim modi, qui non ita concludunt ut eorum evidentia statim appareat, esto directè concludant, sed unusquisq; aut eget una, vel pluribus conversionibus, vel de ductione ad id quod fieri nequit, aut expositione quibus consequentiæ necessitas demonstratur: Perfecti è contra Syllogismi sunt, qui nulla re indigent ut eorum vis & concludendi necessitas appareat, adeoq; nulla arte indigent ad ostendendam consequentiæ evidentiam, & tales sunt priores quatuor modi primæ Figuræ, ad hos proinde quatuor modos omnes reliqui reduci debent, quod potest fieri duplici modo scilicet per ostensionem, de qua in hac quaestione, & per impossibile, de qua in sequenti sermone erit. Ostensio itaque, seu reductio ostensiva, est via & modus quo ostendimus & quasi digito demonstramus aliquem Syllogismum per dici de omni, & dici de nullo regulari, fitq; vel per conversionem propositionum, vel per transpositionem, vel utroq; modo, quia ostensio eo collimat ut demonstret præmissas clariori disponi posse modo, Tota autem vis hujus reductionis ostensivæ innititur huic principio & generali Regula, quidquid sequitur ex consequente, sequitur ex antecedente, quia ergò bona est consequentia à conversa ad convertentem quidquid sequitur ex convertente, sequitur ex conversa, sed talis evidens conclusio sequitur ex convertente ut patet ex Syllogismo perfecto, ergò eadem conclusio sequitur ex conversa, quæ facta fuerat in Syllogismo imperfecto.

Quid sit Ostensio.

II. Omnia vocabula habent particulares litteras.

Ut autem artificium hujus Reductionis detegatur, Notandum omnia vocabula modorum imperfectorum ita esse artificiosè composita, ut ingeniosè demonstrent quomodo quilibet sit reducendus, nam imprimis omnes modi imperfecti incipiunt ab his litteris B. C. D. E. à quibus etiam perfecti quatuor incipiunt, per quod denotatur quòd quilibet modus imperfectus reduci debeat ad eum modum perfectum qui à simili littera sicuti ipse incipit, unde quia Baraliptron incipit à B. ad Barbara reduci debet, & sic de cæteris, omnes qui incipiunt à C. reducuntur ad Celarent, qui incipiunt à D. ad Darii, qui deniq; à E. incipiunt ad Ferio reduci debent, ab hac tamen Regula excipiuntur Baroco & Bocardo, qui per ostensionem reduci nequeunt, quia constant duabus particularibus negativis qui nulla conversione fieri possunt universales

affirmativæ, quibus necessariò constare debet Syllogismus factus in Barbara ad quem reducendi essent, hi ergò duo modi reducuntur per impossibile.

Notandum 2. In omnibus dictionibus Syllogismorum imperfectorum reperiri saltem aliquam, ex litteris sequentibus S. P. M. C. quarum significatio hæc est S. significat propositionem significatam per litteram antecedentem convertendam esse simpliciter, littera P. significat convertendam esse per accidens, littera M. denotat præmissas commutandas esse, ita ut ex minori verbi gratiâ fiat major, & è contra ex majori minor. Littera vero C. in Boardo & Baroco reperta tantum, insinuat illos duos modos non posse converti simpliciter & reduci per viam ostensivam, sed debere reduci per impossibile, Tota hæc explicatio comprehenditur per subsequens carmen:

*S. vult simpliciter verti; P. vero per acci;
M. vult transponi, C. per impossibile acci.*

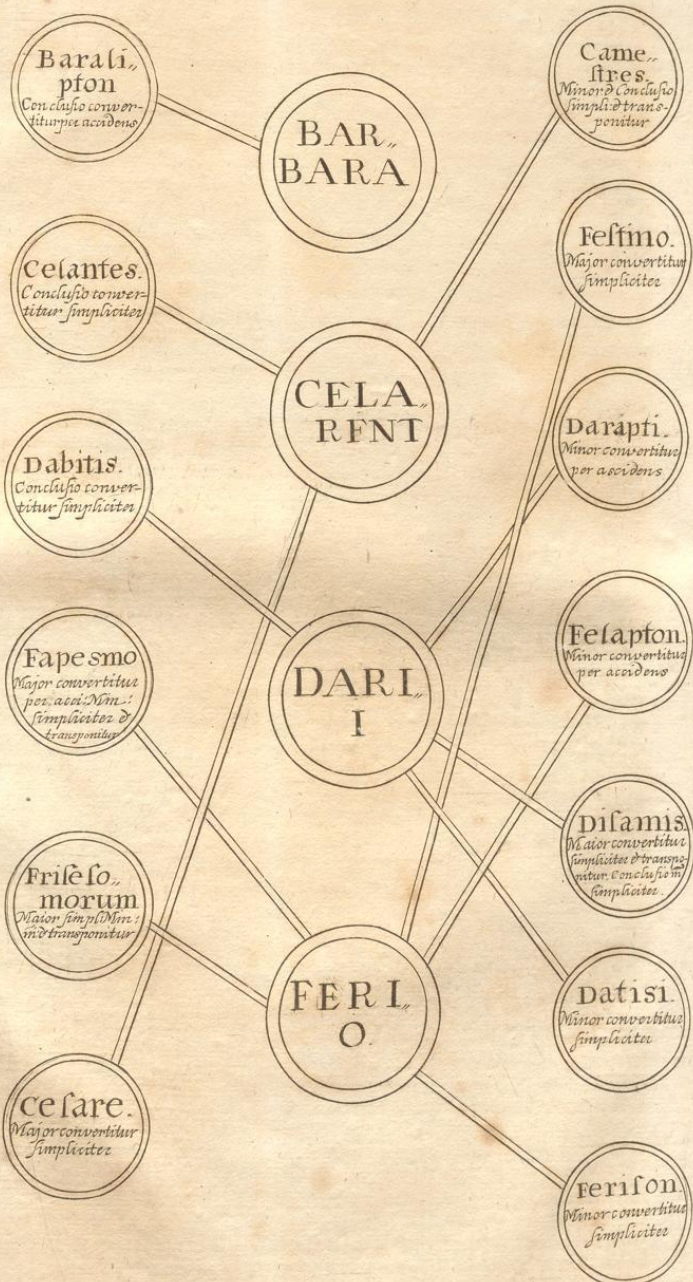
Hinc est quòd quamvis superius docuerim propositiones denotatas per litteram I, convertendas esse simpliciter juxta datam regulam Feci simpliciter, &c. Non esse tamen hic eandem rationem, nam quidem verum est particulares propositiones convertendas esse simpliciter, si secundum se præcisè considerentur, si verò considerentur in quantum subest certo modo Syllogismi, & veluti facta ex propositione universali conversa antè in particularem per accidens, tunc iterum in eandem universalem converti poterit, quare Conclusio in Baraliptron quia nihil aliud est quam conclusio indirecta in Barbara, ut consideranti patebit, potest iterum in materiam conversam per accidens reduci, quia sic non novam rationem, sed pristinam reacquirit, Ex quo colliges facillè quomodo Baraliptron reducatur per ostensionem ad Barbara, scilicet quòd Conclusio quæ particularis est propter litteram P. subsequenter fieri debeat universalis, ut si dicas: Omne animal est substantia, Omnis homo est animal, ergò aliqua substantia est homo, qui Syllogismus prout jacet est in Baraliptron, si tamen per accidens mutes conclusionem dicendo, Ergò omnis homo est substantia, jam Syllogismus perfectus est in Barbara, simili modo sine ulla fatigatione reducuntur Celantes & Darii ad Celarent & Darii, si tantum conclusionem propter subsequentem litteram S. veritas simpliciter. In Fapesmo verò quia præter litteram F. initialem ob quam ad Ferio reduci debet reperitur P. S. M. Itaq; ob litteram M. Præmissæ debent transponi, ac major fieri minor, & è contra, ob P. verò major debet converti per accidens, minor vero ob litteram S. debet converti simpliciter, ut in hoc exemplo patere potest, ubi Syllogismus hic est in Fapesmo, Omnis equus est hinnibilis, Nullus homo est equus, ergò aliquod hinnibile non est homo qui sic reducitur ad Ferio: Nullus equus est homo, Aliquod hinnibile est equus, ergò aliquod hinnibile non est homo, similiter fit in Erisomorum, ut tibi autem tota hæc doctrina clarior resdatur subsequentem appono figuram, quam si quis paulò attentius inspexerit totius apparentis difficultatis deprehendet enodationem.

III. Explicatur significatio litterarum.

VI.

QUÆ

Omissi ex hac figura BAROCO et BOCARDO, quia supra dixi eos non reduci ostensive, sed per impossibile

QUÆSTIO V.

De Reductione Per Impossibile.

Sicut priorem ita & hanc quæstionem expediam breviter, quoniam in his materiis plus est defudationis & laboris quam utilitatis & fructus, & citius ingenium investigando obfuscat quam illustretur, quare Nota in hac reductione non servari quod imperfectus modus ad eum perfectum reducatur cum quo convenit in littera initiali, verbi gratia Baroco ad Barbara, qui autem ordo sit servandus infra dicam. Itaque ad ipsam difficultatem prius accedendo.

Reductio Per Impossibile,

Est illa, quæ deducimus ex propositionibus Syllogismi imperfecti & contradictoria conclusionis per Syllogismum perfectum ut proterve negans conclusionem, contradictoria vel contraria cogatur admittere, quæ contradictoria cum simul esse sit impossibile, ideoque vocatur etiam hæc reductio *Ad impossibile, vel per impossibile*, unde cogitur Adversarius, vel negare id quod jam concesserat, vel concedere duo contradictoria esse simul vera, & fundatur hic reducendi modus in illo principio, In bona consequentia ex contradictorio consequentis sequitur contradictorii antecedentis; Hoc genere reductionis, quamvis *Baroco* & *Bocardo* necessariò reducantur, ut potè qui alia via reduci non possunt, nihilominus non solum isti duo modi, verum etiam omnes omnino imperfecti congruè reducuntur, Ut autem reductio hæc magis clarificetur.

Notandum est Regulam generalem

esse in hac reductione, ut semper attendatur ad Conclusionem negatam in modo imperfecto, quod fieri consuevit aut quando aliquis vult protervere, aut existimat, Syllogismum non esse in forma, quam si habet quis perfectam, assumat ejusdem conclusionis negatæ contradictoriam & ponat illam loco alicujus præmissæ, cui apponatur altera aliqua præmissa, ex quibus facillè inferre poterit contradictorium præmissæ unius antea concessæ, & sic Adversarius debet admittere duas propositiones contrarias vel contradictorias, Verumtamen quia ex hac generali non sufficienter dignoscitur, qualis præmissa, contradictoria propositio Conclusionis regula negata fieri debeat, ideo speciales Regulæ assignantur pro qualibet figura.

Pro prima Figura Regula est, ut

Contradictorium Conclusionis negatæ ponatur loco majoris, & major fiat minor, sicque pro Conclusionem inferatur oppositum minoris antea concessæ, verbi gratia in hoc Syllogismo factò in Baralipson, *Omne Animal est vivens, Omnis homo est animal, Ergò aliquod vivens est homo*, si quis hanc negaret consequentiam, tunc loco majoris assumendum esset contradictorium videlicet. *Nullum vivens est homo*, & majorem priorem poneret loco minoris, *Omne animal est vivens*, & sic inferre deberet contradictorium minoris antea concessæ, ergò *Nullum animal est homo*, quod perfectissimè concluderetur in Celarent, ut patet si eum combines sic: *Nullum vivens est homo, Omne animal est vivens, ergò null-*

lum animal est homo: In quo Syllogismo majorem Adversarius negare non poterit, quia est contradictoria conclusionis quam antea negavit, aut si negaret, jam concederet duas contradictorias esse simul falsas; minorem quoque non negabit quia est eadem cum majori antea concessa, nec denique conclusionem, quia antea concessa fuerat in minori; Verumtamen hæc regula non est ita universalis quin exceptionem patiatur, eamque in *Celantes*, in hoc namque modo loco majoris debet poni ea propositio quæ antea fuerat minor, contradictoria verò propositio conclusionis antea negatæ ponenda est loco minoris, & pro consequentia in ferenda est contradictoria majoris conversæ simpliciter verbi gratia *Nullus homo est lapis, Omne risibile est homo, ergò nullus lapis est risibilis*, qui Syllogismus factus est in *Celantes*, & hoc modo reduci debet ad *Darii* (quare autem ad *Darii* dicam inferrius) *Omne risibile est homo*, quæ propositio erat antea minor; *Aliquis lapis est risibilis*, ponatur loco minoris, nam hoc est contradictorium conclusionis antea negatæ; pro conclusione inferatur, *Ergò aliquis lapis est homo*, quæ est contradictoria majoris simpliciter versæ, nam si hæc Propositio, *Nullus homo est lapis* vertatur simpliciter, efficietur hæc propositio, *Nullus lapis est homo*, cujus contradictorium est, *Aliquis lapis est homo*, quod per reductionem directè inferitur in *Darii*, ut eum hoc modo combinanti patet. *Omne risibile est homo, aliquis lapis est risibilis, ergò aliquis lapis est homo.*

Pro secunda Figura, Assignatur

hæc regula, Quod scilicet in modis hujus figuræ major propositio non varietur, sed tantum minor cujus loco ponendum est contradictorium conclusionis negatæ, & pro conclusione inferendum contradictorium minoris, Exemplum sit in hoc Syllogismo factò in *Cesare*. *Nullus lapis est animal, Omnis homo est animal, ergò nullus homo est lapis*, hic Syllogismus si quis consequentiam negaret, ad *Ferio* reducitur hoc modo: *Nullus lapis est animal*, quæ antea fuit major & nunc etiam manet, loco minoris ponitur hæc propositio, *Aliquis homo est lapis*, quæ est contradictoria conclusionis negatæ, & pro conclusione inferatur contradictorium minoris, *Ergò aliquis homo non est animal*, combina Syllogismum & videbis quod directè concludat in *Ferio*.

Pro tertia Figura, Econtra assignatur

pro Regula ut in modis hujus figuræ reducendis minor nullo modo varietur, sed maneat ut antè invariata, pro majori verò assumatur contradictorium conclusionis negatæ, & pro Conclusionem inferatur oppositum majoris antea concessæ, dixi notantèr oppositum & non contradictorium, propter *Darapti* & *Felapton*, in quibus non inferatur contradictorium immediate, sed contrarium, in reliquis verò inferatur immediate contradictorium. Exemplum in *Darapti* sit hoc: *Omnis homo est animal, omnis homo est risibilis, ergò aliquod risibile est animal*, Qui sic reducitur ad *Celarent*, *Nullum risibile est animal*, quod est contradictorium conclusionis negatæ, sit pro majori, & minor ponatur eadem quæ prius *Omnis homo est risibilis*, & pro conclusione inferatur legitime, *Ergò nullus homo est animal*, quod

F &

V. Regula pro secunda figura.

VI. Regula pro tertia.

III. Nota quædam sunt regulæ.

IV. Nota quædam sunt regulæ.

per sequentes particulas distinguitur. Dicitur
 veris nam ex talibus demonstrari debet & con-
 stare, ait enim Aristoteles quod non est, non sci-
 tur, id est falsi non potest esse scientia, ut non potest
 sciri hominem esse lapidem quia id falsum est,
 Neq; dicas ex premissis falsis posse elici conclu-
 sionem veram, ut si probem omnem hominem
 esse rationalem, ex eo quod omnis homo sit
 equus, & omnis equus sit rationalis, ex quibus
 premissis tanquam causis sequitur conclusio
 quod homo sit rationalis, verum tamen ex his
 non sequitur data conclusio, vi materie neces-
 saria, sed vi forme Syllogistice, hic agimus autem
 de Syllogismo qui ratione materie concludit,
 & etiam ratione forme simul. Dicitur ex primis
 & immediatis, quia premissa debent carere me-
 dio per quod demonstrantur, sicq; debent esse
 immediatè & etiam eatenus primæ, cum nulla
 sit prior propositio qua probari possint, ratione
 assignat Aristoteles quia si non fuerint primæ,
 non poterimus perfectam habere notitiam nisi
 per precedentem earum demonstrationem, qua-
 re primis erunt demonstranda ut simpliciter sci-
 re faciant, & hinc est quod si quandoq; fiat de-
 monstratio ex premissis non immediatis, sed
 mediatis, idè adhuc subsistat, quia ad primas
 immediatas & indemonstrabiles reducuntur,
 unde dixit Aristoteles i. Top. 1. cum ex veris
 & primis Syllogismus constat, vel ex ejusmodi
 quæ à quibusdam veris & primis suæ cognitio-
 nis principium sumperunt. Dicitur causis quia
 per demonstrationem generatur scientia, scire
 autem est effectum per causam cognoscere, ex
 quo etiam sequitur debere esse priores & no-
 tiores, nam causæ suo effectu priores sunt, & eo
 etiam secundum se notiores. Et hoc pro nunc
 sufficiat dixisse de Syllogismo demonstrativo,
 ut ergò ad titulum questionis propositæ acce-
 dam, sciendum quod

II. Syllogismus Topicus in Scholis
 frequentissimus est, unde etiam dialecticus & pro-
 babilis dicitur, quia vias & rationes invenit ra-
 tionem quarum de qualibet materia proposita
 disputari possit probabiliter, hinc utilissimus
 est ad exercitationem, nam illo instructus de
 quolibet problemate proposito pro & contra
 argumentari potest; Item ad hominum congressus,
 ubi aliorum opinionibus auditis quæ non
 rectè dicta videntur facile refelli possunt, & no-
 stra propria exactius confirmari, ut etiam ab
 Aristotele 8. Top. 4. Epicheirema vocetur, qua-
 si aggressio, quasi ad disputationem in eundem
 facilem præbens accessum. Deniq; ad verita-
 tem inquirendam accommodatissimus, nam dum
 utriusq; partis argumenta expenduntur sine du-
 bio clarius elucescit quantum habeat pars una
 veri & quantum altera falsi, ut proinde multa
 argumenta subministrat ad confirmanda quædã
 scientiarum principia, ut nullus dubitare possit
 de ejus utilitate, ut autem natura quoq; inno-
 tescat

III. Dico, Syllogismus Topicus be-
 ne definitur, Quod sit ille qui non ex necessariis
 sed ex premissis probabilibus, vel una saltem concludit.
 Ita Aristoteles i. Top. 1. Probat, nam ex eo quod
 dicitur Syllogismus, convenit cum demonstrati-
 vo & Sophistico, per reliquas autem particulas

ab iisdem distinguitur, nam Sophisticus ex fal-
 sis concludit, demonstrativus verò ex neces-
 sariis, hinc est quod dicatur, ex non necessariis,
 per quod denotatur quod Syllogismus non ge-
 neret scientiam quæ ex necessariis solum dedu-
 citur, sed opinionem, quod denotant sequentes
 particulae, per Opinionem verò intelligo adhesionem
 intellectus alicui propositioni cum formidine de oppo-
 sito, quæ formido tamen actualis esse non est ne-
 cesse, sed intelligo virtuales & radicalem, pa-
 ret etenim quod multis conclusionibus proba-
 bilibus adhaereamus sine omni proflus formidine.
 Additur ex premissis probabilibus, vel una sal-
 tem &c. quia necessarium non est quod utraq;
 præmissa sit probabilis, ad conclusionem namq;
 inferendam probabilem, sufficit una præmissa
 probabilis, quia conclusio sequitur semper de-
 biliorem partem suæ causæ, sicut à pari videri
 potest in Syllogismo falso, in quo sufficit ut una
 præmissa falsa sit ad inferendam conclusionem
 falsam. Per premissas verò probabiles Intelligunt
 dialectici ex Aristotele supra cit. quæ videntur
 omnibus, vel plerisq;, vel sapientibus, atq; his vel omni-
 bus, vel plerisq;, vel maxime notis & claris, modò non
 sint paradoxa, id est præter omnium opinionem,
 Exempli gratia propositio apprensus omnibus
 probabilis est Parentes diligere natos suos, obsequia
 conciliare amicos: Plerisq; divitias magno studio
 congregandas esse, par pari referendum: Omnibus
 sapientibus, Prastantiora esse bona in mente quam in
 corpore, & rebus externis, Melius esse ratione duci quam
 fortuna: Plerisq; Animos hominum esse immortales,
 Calum moveri, & stare terram; maxime verò no-
 tis, & claris, ut mundum cepisse quod dicit Plato,
 Quæ verò videntur etiam maxime notis & cla-
 ris, si sint contra omnium opinionem, non cen-
 sentur probabiles propositiones, sed velut pa-
 radoxa rejiciuntur, ut est illud Pythagoræ, ani-
 mas ex aliis corporibus in alia transmigrare, & illud
 Parmenidis & Melisi omnia esse unum.

Quid intelli-
 gendum per
 premissas
 probabiles.

Syllogismus Topicus duplicem
 quoq; habet materiam, remotam scilicet & pro-
 ximam: Remota sunt termini, proxima est
 problema, vel propositio dialectica: problema
 dialecticum autem, est Theorema, de quo aut
 neutram in partem sentiunt homines, aut con-
 tra pleriq; ac sapientes, aut ipsi inter se sapien-
 tes discordant, dicitur theorema, id est conside-
 ratione dignum, est enim illud propositum am-
 biguum, unde etiam fit ut proferatur duplici in-
 terrogationis nota, hæc vel simili formula, An
 scilicet sit posita in voluptate, vel non? quod prob-
 lema sic propositum facile expendi potest se-
 cundum utramq; partem. Propositio verò dia-
 lectica est interrogatio probabilis, quæ aperte
 interrogat id quod videtur omnibus aut ple-
 risq; ut, Nonne diligunt parentes natos suos? & hæc
 una interrogacionis nota tantum exprimitur
 explicitè secundum partem quæ probabilis vi-
 detur, quamvis implicitè alteram contradictio-
 nis partem contineat. hinc problema dialecti-
 cum & propositio dialectica differunt, sicut
 pars & totum, nam problema utramq; partem
 expressè proponit, propositio verò unam tan-
 tum partem expressè profert.

IV. Syllogismus
 topicus dup-
 licem habet
 etiam mate-
 riam.

Problemata & Propositiones
 Dialecticæ tripliciter dividi possunt, Pri-
 mò

V. Dividuntur
 problemata
 seu proposi-
 tiones Dia-
 lecticæ.

videtur mihi melior, utpotè quæ clarior & magis naturam loci explicat. Itaq;

Locus sic descriptus dividitur in Locum qui dicitur *maxima*, & in locum qui dicitur *differentia maxima*, & hunc simpliciter appellant locum, primum verò sub proprio nomine maximam duntaxat vocant; *Locus maxima* est propositio per se nota, quæ cognitis terminis statim sine ulla ulteriori confirmatione approbatur, ut *Cui convenit definitio convenit definitum*, quæ maxima dicitur, quia plures sub se continet, ut verbi gratiâ data has omnes, cui convenit definitio invidi etiam nomen convenit, cui convenit definitio iusti etiam nomen convenit. *Locus differentia maxima est receptaculum plurimum maximarum ejusdem generis*, ut est locus à definitione, &c. quia ex hoc loco non solum hæc eruitur maxima, cui convenit definitio convenit etiam definitum, sed etiam ista cui non convenit definitio, non convenit definitum & plures aliæ. Dicitur autem *differentia maxima*, non quòd ipsas maximas singillatim distinguat, sed quia diversis maximarum classibus diversam tribuat appellationem, nam quæ maxima in loco definitionis reperitur, dicitur à definitione, quæ in loco autoritatis dicitur ab autoritate, sicque ceteræ quasi à suis domibus alia & alia fortiantur nomina. Numerus locorum topicorum ex Aristotelis mente indeterminatus quidem est, ex additione dialecticorum verò extenditur ad viginti binarium; ut *Locus definitionis, descriptionis, notationis, partium, totius, causarum, effectuum, antecedentium, consequentium, præcurrentium, concomitantium, subsistentium, similium, majorum, minorum, parium, dissimilium, oppositorum, repugnantium, aut horitatis divinæ & humanæ*, de singulis aliquid dicam in particulari, Et in primis

Quid sit medium Syllogismi topici.

VI.
Quid sit medium Syllogismi topici.

Explicatis iis quæ ad Syllogismi topici naturam declarandam necessaria videbantur, restat nunc agere de inventione mediorum, ex quibus conclusionem probabilem deducere possimus, quia dixi superius Syllogismum topicum eò maximè tendere ut facilis via & ratio inveniatur quæ de omni re probabiliter disputare valeamus, ad quod præstandum dialectici ingeniosè excogitarunt Locos diversos quos topicos, seu probabiles appellant, ex quibus argumenta defumantur ad quamcunq; propositionem propugnandam, vel impugnandam, & tale *argumentum seu medium* tum ab aliis, tum à Fonseca cap. 9. dialect. Inst. describitur ex Cicerone in part. quòd sit *probabile inventum ad faciendam fidem*, hoc est, quòd sit quoddam motivum quod movet intellectum ad assensum probabilem alicui assertioni, quamdiu contrarium non constat, verbi gratiâ vult aliquis probare hanc assertionem, sapiens non est invidus, assumit hoc medium, *Invidus est qui affligitur de bonis alienis, sapiens non affligitur de bonis alienis*, ergò *sapiens non est invidus*, unde ergò tale medium desumitur vocatur locus topicus, Et hunc definit Cicero in top. Quòd sit *argumenti sedes*, Aristoteles verò 2. Rhet. ad Theod. cap. ult. elementum, nam inquit citatus *Idem elementum dico & locum*, ad similitudinem elementorum quæ licet simplicia sint, sunt multorum tamen origo, sic etiam locus est plurimorū argumentorū fons & origo, Boethius verò 1. de diff. top. definit locum quod sit *id unde ad propositam questionem conveniens trahitur argumentum*, quæ omnia

videtur mihi melior, utpotè quæ clarior & magis naturam loci explicat. Itaq;

Locus sic descriptus dividitur in Locum qui dicitur *maxima*, & in locum qui dicitur *differentia maxima*, & hunc simpliciter appellant locum, primum verò sub proprio nomine maximam duntaxat vocant; *Locus maxima* est propositio per se nota, quæ cognitis terminis statim sine ulla ulteriori confirmatione approbatur, ut *Cui convenit definitio convenit definitum*, quæ maxima dicitur, quia plures sub se continet, ut verbi gratiâ data has omnes, cui convenit definitio invidi etiam nomen convenit, cui convenit definitio iusti etiam nomen convenit. *Locus differentia maxima est receptaculum plurimum maximarum ejusdem generis*, ut est locus à definitione, &c. quia ex hoc loco non solum hæc eruitur maxima, cui convenit definitio convenit etiam definitum, sed etiam ista cui non convenit definitio, non convenit definitum & plures aliæ. Dicitur autem *differentia maxima*, non quòd ipsas maximas singillatim distinguat, sed quia diversis maximarum classibus diversam tribuat appellationem, nam quæ maxima in loco definitionis reperitur, dicitur à definitione, quæ in loco autoritatis dicitur ab autoritate, sicque ceteræ quasi à suis domibus alia & alia fortiantur nomina. Numerus locorum topicorum ex Aristotelis mente indeterminatus quidem est, ex additione dialecticorum verò extenditur ad viginti binarium; ut *Locus definitionis, descriptionis, notationis, partium, totius, causarum, effectuum, antecedentium, consequentium, præcurrentium, concomitantium, subsistentium, similium, majorum, minorum, parium, dissimilium, oppositorum, repugnantium, aut horitatis divinæ & humanæ*, de singulis aliquid dicam in particulari, Et in primis

VII.
Dividitur locus.

Ex loco Definitionis duobus potissimum modis probare posse aliq̄ alicui rei hoc vel illud convenire, vel non convenire, communior est sententia, quam aliqui tertium addant, videlicet, ex definitione subjecti, & prædicati ejusdem rei cui aliquid convenire vel non convenire potest, verbi gratiâ aliquis vult probare ex definitione dialecticæ ipsam esse utilem hoc modo, *Differendi ratio est utilis, logica est differendi ratio, ergò logica est utilis*, quæ est optima probatio ex definitione subjecti, similiter ex definitione prædicati hoc modo. *Illud quod ad bonum comparandum inseruit est utile, logica est talis, ergò logica est utilis*. Ex hoc loco definitionis oriuntur quatuor sequentes maximæ, *Quidquid convenit definitioni convenit definito, quidquid non convenit definitioni non convenit definito, Cui tribuitur definitio tribuitur definitum, & cui non tribuitur definitio nec tribuitur definitum*, primis duabus utimur eum argumentamur ex definitione subjecti, reliquis verò cum ex definitione prædicati.

VIII.
Locus definitionis.

Loci Descriptionis, Idem usus qui definitionis, unde quæ de eo supra dixi solo mutato nomine huic applicari possunt, excepto hoc quòd tunc vel maximè adhibeatur, quando res defini non potest, hinc probari potest Dialecticam esse addiscendam hoc modo: *illa ars quæ ad ceteras scientias minit viam, est addiscenda, logica est talis, ergò logica est addiscenda*

IX.
Locus descriptionis.

Locus

Locus Notationis tunc argumen-

tandi subministrat medium, quando quis ex interpretatione nominis rei naturam demonstrat, ut Rex à Regendo, dux à ducendo, Eva virago, quia de viro sumpta est, quod hinc argumentum probare potes sic, *Illud quod in formatione primi hominis de sumptum est ex viro, virago est, Eva de viro sumpta est, ergo est virago.* Notandum tamen argumentationem ex hoc loco adeo firmam non esse, quia sic posset quis probare Judam proditorem, veritatis esse confesorem, quia nomen Judas veritatis confessio interpretatur, & Simonem Magnum, obedientem, quia nomen Simon obedientiam significat, quæ prædicata tamen iniquissime illis tribuerentur, quare hic locus potius adhibendus est ex notatione & interpretatione nominum communium quam particularium, quia nomina communia plurima ex aliqua proprietate particulari ac conditione rerum quas significant, ducuntur, sic *consul à consulendo, dux à ducendo, Patronus à patrocinio, Christianus à Christo dicitur.*

Ut sciatur Quomodo ex loco Conjugatorum argumentum & medium desumi possit, notandum prius, quod Conjugata illa dicantur, quæ sub ipsa vocis ac significationis communicatione sub unum quasi jugum de vincita sunt, sic Philosophus, Philosophia, philosophari conjugata dicuntur, quia sub una nominis significatione invicem convincta sunt, hoc supposito usus hujus loci est, quidquid uni conjugatorum convenit, aut non convenit, cæteris etiam suo cuique modo convenire, vel non convenire, ut si iustitia est laudabilis, etiam iustus est laudabilis, & iuste agere est laudabile, si verò iustitia non est laudabilis, nec iustus, nec iuste agere erunt laudabilia, Dux hujus loci sunt maximæ videlicet, *cum quo coheret unum conjugatorum coherens & reliqua, cum quo non coheret unum nec reliqua; Dixi autem unum suo cuique modo convenire vel non convenire, quia non valet hoc argumentum, album est dulce, ergo albedo est dulcedo, ratio est, quia à termino concreto cui ratione subiecti prædicatum convenit ad terminum abstractum non valet consequentia, nam sensus illius propositionis est, quod affectum albedine sit affectum dulcedine.*

Locus Topicus Partium est, quando ex partibus positis infertur dari totum, hinc probare poteris domum esse totaliter constructam & ædificatam hoc modo, *Ubi cumque est coexistentia partium est etiam totum, sed partes domus que sunt fundamenta posita, parietes erecti, tectum fabricatum, sunt sibi coexistentes, ergo & tota domus hujus loci hæ sunt maximæ, Postis omnibus partibus integrantibus ponitur totum integrale, sublata quacunaque parte integrante tollitur totum, posita quacunaque parte subiecta ponitur totum, sublatis omnibus partibus subiectivis tollitur totum, quarum primæ duæ inserviunt pro toto integrali, secundæ pro toto universali.*

Ex Loco Totius medium sumi potest quando sit argumentatio à toto ad partes, ut si dicas, *Posito toto universali metaphysico ponitur aliqua pars subiectiva ipsius, sed animal est totum metaphysicum, respectu hominis & bruti, ergo posito*

F. Amandi Hermann Logica.

animali ponitur homo vel brutum, hujus loci frequentes sunt maximæ, Posito toto integrali ponitur omnes partes, sublato toto integrali saltem aliqua pars tollitur, Posito toto universali ponitur aliqua pars subiectiva, sublato toto universali tolluntur omnes partes subiectivæ, primæ duæ inserviunt integrali, secundæ verò toti universali.

Loci Causarum quatuor sunt, scilicet à causa materiali, formali, efficiente, & finali: Materia latè accepto vocabulo triplex est, *Ex qua, in qua, circa quam; Materia ex qua duplex est, una est ex qua prius transmutata fit aliquid, sic ex vino transmutato fit acetum, hinc vinum materia ex qua dicitur, altera ex qua permanente res componitur, qualiter ligna succisa sunt materia domus. Materia in qua est subiectum cuiuscunq; formæ, sic lapis est materia figuræ in sculptæ, animus scientiæ. Materia circa quam est id circa quod versatur aliqua operatio, in hac acceptione dicimus, virtutes esse materiam laudis, vitia vituperii, unde argumenta fieri possunt ex causa materiali ex qua, hoc modo: Omne illud quod fit ex alio fit ipso transmutato prius ex materia ex qua aliquid fit, sed ex vino transmutato fit acer: m, ergo vinum est materia ex qua aliquid fit. Secundo ex materia in qua sic fit argumentum, Omne illud quod est receptivum alicujus formæ est materia in qua, sed lapis est receptivus alicujus formæ artificiosæ, ergo est lapis in qua. Ex materia denique circa quam hoc modo: Omnis homo qui versatur circa materiam laudabilem versatur circa materiam laudis, sed virtutes sunt laudabiles, ergo qui versatur circa eas versatur circa materiam laudis.*

Forma, seu Causa formalis duplex est essentialis & accidentalis, essentialis forma est respectu totius essentialis, accidentalis respectu totius accidentalis. Ex causa formali essentiali sic formari potest argumentum, illud est forma hominis quo primo vivimus, sentimus & intelligimus, sed talis est anima rationalis, ergo anima rationalis est forma hominis. Ex causa formali accidentali formatur tali modo argumentum, Omnis forma accidentalis perficiens subiectum est laudanda, sed logica scientia est talis, ergo logica est laudanda.

Causa efficiens prout hic sumitur, triplex est procreans, conservans & interimens: Ex causa procreante fit argumentum hoc modo: *Omne procreatum sine pulmonibus respirare non potest, pisces sunt creati sine pulmonibus, ergo respirare non possunt, Ex causa conservante hoc modo fit argumentum: Illud animal vivit diutius in quo est melior proportio humidis & calidis, sed in homine est talis melior proportio, ergo homo vivit diutius quam animalia in quibus talis proportio non est. Ex causa efficienti interimente sic argumentatur: Omne regnum quod in se est divisum dissolvetur, sed in venit tale regnum quod est in se divisum, ergo illud dissolvetur.*

Causa Finalis Est triplex, Prima est Cui in gratiam aliquid fit, secunda cuius gratia fit, tertia propter quem aliquid fit, sic Deus est causa finalis Cui, cuius & propter quem, hinc primò ex fine Cui, sic argumentaberis, *illi fini debetur honor & gloria qui est ens excellentissimum & supremum, sed Deus est talis, ergo &c. Ex fine Cuius sic, illud ens est maximè honorandum ex cuius nutu pendunt omnia.*

Locus Notationis tunc argumendi subministrat medium, quando quis ex interpretatione nominis rei naturam demonstrat, ut Rex à Regendo, dux à ducendo, Eva virago, quia de viro sumpta est, quod hinc argumentum probare potes sic, *Illud quod in formatione primi hominis de sumptum est ex viro, virago est, Eva de viro sumpta est, ergo est virago.* Notandum tamen argumentationem ex hoc loco adeo firmam non esse, quia sic posset quis probare Judam proditorem, veritatis esse confesorem, quia nomen Judas veritatis confessio interpretatur, & Simonem Magnum, obedientem, quia nomen Simon obedientiam significat, quæ prædicata tamen iniquissime illis tribuerentur, quare hic locus potius adhibendus est ex notatione & interpretatione nominum communium quam particularium, quia nomina communia plurima ex aliqua proprietate particulari ac conditione rerum quas significant, ducuntur, sic *consul à consulendo, dux à ducendo, Patronus à patrocinio, Christianus à Christo dicitur.*

Ut sciatur Quomodo ex loco Conjugatorum argumentum & medium desumi possit, notandum prius, quod Conjugata illa dicantur, quæ sub ipsa vocis ac significationis communicatione sub unum quasi jugum de vincita sunt, sic Philosophus, Philosophia, philosophari conjugata dicuntur, quia sub una nominis significatione invicem convincta sunt, hoc supposito usus hujus loci est, quidquid uni conjugatorum convenit, aut non convenit, cæteris etiam suo cuique modo convenire, vel non convenire, ut si iustitia est laudabilis, etiam iustus est laudabilis, & iuste agere est laudabile, si verò iustitia non est laudabilis, nec iustus, nec iuste agere erunt laudabilia, Dux hujus loci sunt maximæ videlicet, *cum quo coheret unum conjugatorum coherens & reliqua, cum quo non coheret unum nec reliqua; Dixi autem unum suo cuique modo convenire vel non convenire, quia non valet hoc argumentum, album est dulce, ergo albedo est dulcedo, ratio est, quia à termino concreto cui ratione subiecti prædicatum convenit ad terminum abstractum non valet consequentia, nam sensus illius propositionis est, quod affectum albedine sit affectum dulcedine.*

Locus Topicus Partium est, quando ex partibus positis infertur dari totum, hinc probare poteris domum esse totaliter constructam & ædificatam hoc modo, *Ubi cumque est coexistentia partium est etiam totum, sed partes domus que sunt fundamenta posita, parietes erecti, tectum fabricatum, sunt sibi coexistentes, ergo & tota domus hujus loci hæ sunt maximæ, Postis omnibus partibus integrantibus ponitur totum integrale, sublata quacunaque parte integrante tollitur totum, posita quacunaque parte subiecta ponitur totum, sublatis omnibus partibus subiectivis tollitur totum, quarum primæ duæ inserviunt pro toto integrali, secundæ pro toto universali.*

Ex Loco Totius medium sumi potest quando sit argumentatio à toto ad partes, ut si dicas, *Posito toto universali metaphysico ponitur aliqua pars subiectiva ipsius, sed animal est totum metaphysicum, respectu hominis & bruti, ergo posito*

F. Amandi Hermann Logica.

XIV. Locus causarum.

XV. Locus cause formalis.

XVI. Locus cause efficientis.

XVII. Locus cause finalis.

XI.

XII.

XIII.

omnia, sed ex nitu Dei omnia pendent, ergo Deus est maxime honorandus. Ex fine denique propter quem taliter: Ad illum finem referenda sunt omnia propter quem facta sunt omnia, sed propter Deum facta sunt omnia, ergo omnia ad illum sunt referenda. Ex locis causarum sequentes deducuntur maxime: Positum a causa (sub intellige quacunq;) ponitur effectus, sublatum a causa tollitur effectus, intellige si utraq; sic simul aut non fit, Positum bona vel mala causa ponitur bonum vel malum effectus, sublatum bona vel mala causa tollitur bonum vel malum effectus.

XVIII.
Locus effectuum.

Ufus Locorum Ab Effectibus

ad causas est idem ac causarum ad effectus, nimirum ex effectibus materiae, formae, efficientis & finalis. Ab effectu materiali sic concludi potest: Omne quod interire potest constat materia, homo interire potest, ergo constat materia; Ab effectu formae hoc modo concluditur: In quo datur motus sensitivus datur & causa sensitiva, sed in verme sese ex punctura contrahente datur motus sensitivus, ergo & causa sensitiva: Ex effectu efficientis sic arguitur. Productio creaturae ex nihilo arguit potentiam infinitam in producente, sed Deus produxit creaturas ex nihilo, ergo. Ex effectu finis hoc modo, Omnis princeps qui parat arma, congregat exercitum, cogitat bellum, sed Turca parat arma, congregat exercitum, ergo Turca cogitat bellum.

XIX.
Locus antecedentium & consequentium.

In loco Antecedentium & Consequentium

per Antecedentia & consequentia intelligo res quae necessario antecedunt vel sequuntur aliquid in quaestione positum, ut si quaestio sit utrum sit aliqua virtus homini naturalis nec ne? poterit quis probare ex antecedente virtutis hoc modo, Iustitia est homini naturalis, sed iustitia est virtus, ergo aliqua virtus est homini naturalis, ubi iustitia respectu virtutis est antecedens, quia virtus de illa necessario praedicatur: Ex consequenti hoc modo arguitur, Omne quod rationi consentaneum est homini naturale, aliqua virtus est rationi consentanea, ergo aliqua virtus est homini naturalis, hujus loci duae sunt maxime, Prima, Positio antecedente necesse est poni consequens, sublato consequente necesse est tollatur antecedens. Ex dictis tamen intelligas velim quod hic non sumatur pro antecedente & consequente quae partes sunt argumentationis, alioquin quaelibet argumentatio esset ex loco antecedentium & consequentium.

XX.
Locus Circumstantiarum.

Locus Circumstantiarum est

quo ex adjunctis fit argumentatio, adjuncta autem sunt quae de rei quidditate quidem non sunt, eam tamen circumstant & adherent, licet non necessario. Aliae autem sunt praecurrentium, aliae concomitantium, aliae denique subsequentium, verbi gratia In Cajo praecedit natalis dies, nobilitas majorum, educatio, &c. concomitantur locus, tempus, occasio, socii &c. subsequentur divitiae, vel infamia, exhaustum patrimonium &c. quae omnia comprehendit haec maxima, Qualia sunt circumstantia talem verisimile est esse rem quam circumstant. Ex praecurrentibus sic Argumentum fieri potest, In omni Republica ubi est animorum dissensio necesse est sequi rebellionem contra Principem, in Anglia est animorum dissensio, ergo necesse est &c. Ex concomitantibus sic arguitur secundum Aristotelem in Physiognomia, Ille est homo magnanimus qui habet quadratam & moderatam frontem,

sed Cajus habet quadratam & moderatam frontem, ergo Cajus est magnanimus: Ex subsequentibus, Homines qui conversionem suam differant sequitur ira Dei, sed Cajus differt conversionem, ergo Cajum sequitur ira Dei.

XXI.
Locus similitudinum.

Locus Similium, licet non semper quatuor currat pedibus, vel ad contra arguendum, tamen utilisissimus est & aptatissimus. Per similia hic intelligo ea quae licet non omnimode saltem in aliquo conveniunt, ad minus aliquam proportionem dicunt ad se invicem, sic duo alba dicuntur sibi omnimode similia, oculus mentis & oculus corporeus dicuntur sibi proportionate similia, unde argumentum a proportionatis, Corpus regitur oculis corporeis, ergo animus oculis mentis gubernandus est, Hujus loci maxima praecipua est: Quod in uno similitum valet, valet & in ceteris

XXII.
Locus dissimilium.

Locus Dissimilium Est quando fit argumentatio ab iis quae nullo modo conveniunt, nec etiam aliquam habent proportionem: hujus loci maxima est, Dissimilibus dissimilia conveniunt, & quod uni dissimilium quae dissimile est convenit, non convenit alteri, unde argumentum, Iustus quae iustus laudandus est, ergo in iustus quae alius reprehendendus est.

XXIII.
Locus parium.

Ex loco a pari fit argumentatio, quando quis ex uno arguit ad aliud propter parem utriusq; rationem, ut si quis sic argueret, interfectio Patrii iuste pena mortis damnatur, ergo interfectio Matris pariter morte est puniendus: Abstinentia est virtus laudabilis, ergo & Continentia.

XXIV.
Locus majorum.

Ex loco majorum fit Argumentatio ab iis quae majorem habent probabilitatem ad illud inferendum a fortiori quae minorem, ut si Mazaganum a Centum millibus non fuit expugnatum nec expugnabitur a viginti millibus, unde maxima, si id quod verisimile est non est verum, nec id erit quod est minus verisimile, tota autem haec argumentatio est semper negativa.

XXV.
Locus minorum.

Ex loco minorum fit argumentatio tunc, quando aliquis progreditur ab eo quod videtur minorem habere probabilitatem ad id quod videtur habere majorem, hinc oritur maxima si id quod minus verisimile est, id etiam erit quod magis verisimile videtur. Exemplum sit, si parva sepe classis Turcarum impetu fregit, ergo & validus exercitus frangere poterit. Hujus loci e contra ad superiorem argumentatio tota est positiva.

XXVI.
Locus oppositorum.

Ex Loco Oppositorum, arguitur ex iis quae sibi invicem opponuntur, Quae sibi autem invicem opponuntur, aut ad se mutuo referuntur ut Dominus & servus, aut contraria sibi sunt, ut virtus & vitium, aut privative opposita sunt, ut visus & caecitas, aut sunt contradictoria, ut album & non album, hinc argumentum, ut aliquis homo est virtuosus, ergo aliquis homo non est vitiosus, Petrus est Pater Pauli, ergo non est ejusdem filius: Hujus loci maxima est: De quocunq; affirmatur alterum oppositorum, de illo negatur alterum. Huic loco affirmis est locus Repugnantium quae de eadem re simul affirmari non possunt, unde argumentum Quod video & tangere corpus est, ergo non est spiritus.

XXVII.
Locus ex auctoritate.

Ab Auctoritate denique divina fit argumentum hoc modo, Quicquid Deus revelavit est

est verum, sed Deus revelavit justos esse salvandos, ergo id est verum. Ab autoritate humana tale sic argumentum, Doctor subtilis Scotus docuit Beatam Virginem sine labe conceptam, ergo apud Scotistas id ex autoritate humana verum est. Et haec sufficiant de locis, usus copiosiores argumentandi subministrabit fluvios, hi sunt tamen fontes.

QUAESTIO VII.

De Syllogismo Sophistico.

Jam inolevit communiter apud solemniore Auctores nihil de hac materia tractare eò quod plus pernicii quam utilitatis adferre videtur, attamen licet hifce diu immorari magis perniciosum esse possit quam utile, cam materiam tamen totam impertractatam omittere non minoris erit dispendii, vulgatum etenim illud verum est: malum quod ignoratur vitari non potest, hinc non fallendum alios, sed ad evitandas aliorum fallacias breviter aliquid dicam, sicut cum describendo ad quaestionem praesentem resolutivè.

I. Dico syllogismus Sophisticus est syllogismus deceptorius ex apparentibus concludens errorem, quae tamen verae non sunt. Ita Maffrius & communior. Dicitur syllogismus in quo convenit cum demonstrativo & deceptorio; Dicitur ex apparentibus &c. nam ut aliquid concludat debet habere tales praemissas quae aliquomodo appareant verae quae tamen in se non sunt; Dicitur deniq; concludens errorem, nam sicut demonstrativi effectus est scientia, topici opinio, ita hujus effectus, imò finis est error, hoc namq; intendunt Sophistae ut alium decipiant & errorem ei inducant, aut fallitatem, ita ut etiam ab Aristotele alio nomine contentiosius appellentur quippe qui non adhibentur tantum ad ostendendam sapientiam, sed etiam ut cum contentione ab alio victoria quodam modo extorqueatur. Triplex autem est genus horum Syllogismorum, Primum est eorum qui solum ratione materiae peccant, ut si dicas: Quidquid non omisisti habes, centum aureos non omisisti, ergo centum aureos habes, in quo solum peccatur in materia quae probabilis videtur cum tamen non sit. Secundum est eorum qui peccant in sola forma, unde concludere videntur qui tamen non concludunt, ut si dicas: Veritas odium parit, quoddam mendacium parit odium, ergo quoddam mendacium est veritas. Tertium deniq; est eorum qui tum ex parte materiae, tum ex parte formae peccant, ut aliquid quod non amissisti habes, cornua non amissisti, ergo cornua habes.

III. Porro Quemadmodum Syllogismus topicus certos locos habet ex quibus assumit media & argumenta ad inferendam conclusionem probabilem, ita pariter Syllogismus Sophisticus certos fontes habet veluti locos ex quibus Sophistae suas assument fallacias & captiones, suntque numero tredecim, sex in verbis, & septem in rebus, in verbis sunt sequentes captiones & fallaciae, videlicet equivocationis, amphibologiae, compositionis, divisionis, accentus & figurae dictionis; In rebus sunt istae ejus quod simpliciter dicitur & secundum quid, ignorantiae Elenchi, consequentis, peritiois principii, Non cause ut cause, & plurium interrogationum ut unius. De quibus omnibus aliquid in particulari dicam. Itaq;

F. Amandi Hermann Logica.

Fallacia seu Captio Equivocationis est locus aptus ad decipiendum ex equivocatione vocabuli, tripliciter autem hoc fieri potest, primo, si major extremitas aequivoce sumatur, secundo si minor & tertio si medium, ita ut in propositione aliter accipiatur quam in altera, exemplum primi sit hoc; Grammatici discunt, grammatici sunt docti, ergo qui docti sunt discunt, ubi in majori discere accipitur pro eò quod idem est ac intelligunt quae proferuntur, in consequentia verò accipitur pro eo quod est acquirere scientiam; exemplum secundi; Qui surgebat stat, sedens surgebat, ergo sedens stat, ubi participium sedens in minori accipitur disjunctim pro eo qui sedebat, in conclusione verò pro eò duntaxat qui sedet, exemplum tertii, Quaecumq; expediunt, bona sunt, mala expediunt, ergo mala bona sunt, ubi expedientia semel accipitur pro eo quod simpliciter honestum, altera vice in minori scilicet pro eo quod causa majoris mali vitandi facere cogimur, qualiter dici solet expedire ut manus abscondatur quam quòd totum corpus pereat.

IV. Equivocatio tripliciter fieri potest.

Fallacia Ambiguitatis, seu amphibologiae, est locus aptus ad decipiendum, est multiplici sensu Orationis, unde ab equivocatione distinguitur quòd ista sit in tota Oratione, illa verò fuerit in aliquo termino, Exemplum sit: Quidquid est Aristotelis possidetur ab ipso, haec Logica est Aristotelis, ergo possidetur ab ipso, Quòd quis videt hoc videt, lapidem tu vides, ergo lapis videt, ubi in primo sophismate ly Aristotelis est, duplicem habet sensum, in majori quasi quòd sit Dominus ejus libri, in minori verò, quod Logica sit edita ab eo; in secundo verò ambiguum est ly hoc videt utrum illud proferens intendat significari illud à vidente videri, vel visum videndi facultate praeditum esse.

V. fallacia amphibologiae.

Fallacia Compositionis, est locus aptus ad decipiendum ex apparentia orta ex falso sensu compositionis, ut hic, non est in conveniens quòd sedens ambulet, sed sedens potest dormire, ergo dormiens potest ambulare, ubi consequentia falsa propter sensum compositum.

VI. Compositio nis fallaciae.

Fallacia Divisionis est locus aptus ad decipiendum ex apparentia orta ex sensu diviso eorum quae tamen uniri deberent, ut est hoc sophisma, sedens non potest stare, Petrus est sedens, ergo Petrus non potest stare, conclusio erit falsa in sensu diviso, nec in illo sensu sequitur ex praemissis.

VII. Divisionis.

Fallacia accentus est Locus aptus ad decipiendum propter varietatem accentus, hoc est propter alium & alium pronuntiandi modum, & hoc modo quinque contingere potest, vel quando alius & alius in dictione est accentus, gravis, vel acutus, unde sophisma, quisquis lepores venatur indiget canibus, sed Cajus inter epulas & convivium venatur lepores, ergo indiget canibus; ubi alius & alius accentus est in lepore & lepore, adeoq; aliam & aliam facit significationem, in majori enim significatur quarry animalia timida & aurita, in minori verò significat discurrendi suavitatem; secundò fit quando accipitur pro diversa quantitate syllabarum, unde est hoc sophisma, quidquid edis devoras, sed librum edis, ergo devoras, ubi edis in prima propositione priorem habet bre-

VIII. fallacia accentus quinque contingere potest.

vem, significatq; quod comedis, in minori verò est longa & significat dare in lucem aliquem librum, hoc genus parum aut nihil à priori differt. *tertio fit secundum diversam aspirationem, unde est sophisma, quidquid hamatur hamo capitur, Deus amatur, ergo Deus hamo capitur, ubi hamatur cum aspiratione in majori, in minori verò sine aspiratione, & talia sophismata texti possunt in omnibus verbis & vocabulis similibus præter aspirationem ut omni homini, abeo habeo &c. quarto, quando diversimodè proferuntur syllabæ, conjunctæ ubi deberent pronuntiarî separatæ, & separatæ ubi deberent efferrî conjunctæ, Omnis via publica proteritur jumentorum pedibus, omnis via quædam res est publica, ergò res publica proteritur jumentorum pedibus, & Quidquid Deus fecit invitè coactè fecit, sed fecit vinum in vitè ergò coactè fecit, & hoc genus ad fallaciam divisionis, vel compositionis referri potest, quintò deniq; fit propter diversitatem propositionis ironicæ ac seriæ, interrogatoriæ & assertoriæ, unde fiunt hæc sophismata, Qui te dicit egregiè Respondisse collaudat te, Præceptor cum te reprehendit dicit te egregiè respondisse, ergò cum te reprehendit collaudat te; & qui te dicit audisse sacrum asserit te sacrum audisse, qui autem interrogat te an sacrum audieris? dicit te sacrum audisse, ergò qui te interrogat an sacrum audieris, dicit te sacrum audisse, in priori sophismate eadem propositio modò seriè modò ironicè proferitur, in posteriori verò semel nunc assertoriè, nunc more interrogantis.*

IX

fallacia figuræ dictionis fit tripliciter.

Fallacia Figuræ Dictionis Est

locus aptus ad decipiendum propter similitudinem dictionum, ex qua arguitur quòd aliquid comperat uni ex illis id quoq; debere competere alteri, & hoc fit tripliciter; primo ob similem definitiam vocabulorum, ut verbi gratiâ Musa est generis feminini quia definit in A, sed poeta quoq; definit in A, ergò est etiam generis feminini; secundo fit argumentatio à termino significante substantivè, ad terminum significantem adjectivè, seu per modum accidentis ut: Quidquid heri emisisti hodiè comedisti, pullum crudum emisisti, ergò crudum comedisti; quemcumq; hominem heri vidisti vides hodiè, sanum vidisti heri, ergò & sanum vides hodiè, in quibus peccatur ex eò quòd fiat transitus à termino significante substantivè ad terminum significantem adjectivè, unde primum sophisma pro majori deberet ponere, quaecumq; heri emisisti tale comedisti, & sic falsa esset, in posteriori verò, qualem poni deberet, & sic paritèr major falsa esset. *tertio deniq; fit, quando dictio quæ convenit superiori ut abstrahit ab inferioribus, infertur etiam convenire inferiori, aut e contra, exempli gratia, homo est species, Petrus est homo, ergò Petrus est species.* Hæc de fallaciis in dictione, nunc ad fallacias progredior explicandas quæ sunt in rebus & extra dictionem, quarum prima est

X.

fallacia accidentis.

Fallacia Accidentis, Est locus

aptus ad decipiendum ex convenientia aliquorum in aliqua ratione ob quam arguitur, id quod convenit uni, convenire alteri, aut e contra, ut contingit in his exemplis, homo est animal, animal est genus, ergò homo est genus; &, Risibile est animal, animal non est proprium hominû, ergò nec risibile,

Fallacia Eju quòd simpliciter est & non secundum quid, est locus aptus ad decipiendum ex eò quòd arguitur ab eò quòd est simpliciter tale ad illud, quòd est secundum quid tale, aut e contra, ut contingit in his exemplis, homo est animal, ergò homo pictus est animal, ashiops est albus secundum dentes, ergò est albus.

Fallacia Ignoratiõis Elenchi, est locus aptus ad decipiendum, ex eò quòd appareat contradictorium inferri cum tamen non inferatur in rei veritate, verbi gratiâ Petrus dormit de nocte & non dormit de die, ergò dormit & non dormit, ubi non est contradictio in Syllogismo, nam contradictio debet esse non solum respectu ejusdem, sed etiam pro eodem tempore.

Fallacia Petitionis principii, est locus idoneus ad decipiendum tunc, quando idem per idem probatur, aut clarum per magis obscurum, verbi gratiâ si quis probet hominem esse hominem quia homo est, aut esse hominem quia vivens est, ubi ignorant, tam animal quàm vivens æq; obscura sunt.

Fallacia Consequentis, est locus idoneus ad decipiendum ex eò quòd antecedens videtur effici ex consequenti, aut ex opposito antecedentis oppositum consequentis, hinc oriuntur sequentia sophismata si paulò ante pluit terra madefacta, ergò si terra madefacta est paulò ante pluit; si animus hominis genitus est incipit esse, ergò si non est genitus non capit esse, huc pertinet sophisma illud, Qui te dicit animal, dicit verum, qui te dicit equum dicit te animal esse, ergò dicit verum, quia paulò mutatis propositionibus hunc facit sensum, Si tu es equus es animal, sed es animal, ergò es equus.

Fallacia Non Cause ut cause, Est locus aptus ad decipiendum, ex eò quòd absurditas aut falsitas conclusionis adscribitur alicui propositioni quasi ex ea efficiatur, ex qua tamen revera non efficitur, unde hic accipitur causa pro causa etiam illationis, talis est hic discursus, arma attulerunt perniciem Reip. ergò non sunt toleranda; homines avari causa lucranda pecunia omnia jura violant, ergò pecunia non est permitenda, cum tamen nec arma, nec pecunia, causæ sunt horum malorum, sed malus usus eorum qui à malis maxime exercetur.

Fallacia Plurium Interrogationum

ut unius est locus aptus ad decipiendum eò, quòd plures interrogationes ut una duntaxat proponuntur, quibus si simplex responsio datur, seu affirmativa sit, seu negativa, respondens capi potest exempli causa si quis interroget an Petrus sit rationalis & irrationalis, si dicas non, statim interrogans inferet, ergò Petrus est irrationalis, si dicas asserendo pariter hoc inferet, sed hoc genus parum aut nil valet, nam facile solvitur respondèdo determinatè assumpta hac vel illa propositione, & mente sua explicatà sicut etiam omnia alia sophismata solvuntur, vel negatione, vel explicatione, aut distinctione. Et hæc sufficiant pro prima parte, si quis futuram tractatum appetierit, consulat aucthores.

LOGICA.